

Handläggare

Qamer Chaudhry
Fisketillståndsenheten
qamer.chaudhry@havochovatten.se

Datum 2024-03-28

Dnr 01738–2023

Regeringen
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Uppdrag om att föreslå ett system med överlåtbara fiskerättigheter i demersalt fiske

Redovisning av regeringsuppdrag om att föreslå ett system med överlåtbara fiskerättigheter i demersalt fiske.

Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att utreda och föreslå hur ett system med överlåtbara fiskerättigheter i det svenska fisket efter bottenlevande arter (demersalt fiske) bör utformas. Uppdraget inkom till myndigheten den 4 maj 2023.

I denna rapport redovisas Havs- och vattenmyndighetens förslag till utformning av ett system med överlåtbara demersala fiskerättigheter, inklusive förslag till nödvändiga författningsändringar för att kunna införa ett sådant system. Det föreslagna systemet bygger i stora delar på det nuvarande årliga demersala system som infördes år 2017. Om förslaget avses genomföras förutsätter detta resurser för att utveckla IT-system, handläggningen och uppföljningen av systemet.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnar härmed uppdraget.

Beslut i detta ärende har fattats av vikarierande generaldirektören Eva-Britt Eklöf Petrusson efter föredragning av utredaren Qamer Chaudhry. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredaren Karin Kataria och enhetschefen Patrik Persson medverkat.

Eva-Britt Eklöf Petrusson

Qamer Chaudhry

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Uppdraget och dess beredning	7
	2.1 Uppdragsbeskrivning	7
	2.2 Avgränsningar	8
	2.3 Samråd	9
3	Utgångspunkter	9
	3.1 Slutsatser i tidigare uppdrag	9
	3.2 Beskrivning av dagens system att fördela demersala fiskemöjligheter	10
4	Förslag till utformning	12
	4.1 Fiskerättigheternas giltighetstid	12
	4.2 Kustkvoter	13
	4.3 Individuell fördelning	15
	4.3.1 Fördelningsprincip	15
	4.3.2 Vilka kvoter ska fördelas i ett system med fiskerättigheter?	18
	4.3.3 Bifångstkvoten för torsk i Kattegatt	19
	4.3.4 Grundtilldelning	20
	4.3.5 Oallokerad avsättning av bifångster till ristfiske	21
	4.3.6 Fisketillstånd i ett system med fiskerättigheter	21
	4.3.7 Pelagiskt fiske	24
	4.4 Aktivitetskrav för att beviljas förnyat fisketillstånd	24
	4.5 Koncentrationsnivåer	26
	4.6 Nyetablering	28
	4.7 Kvotbyten med utlandet	30
5	Insamling av information om priser på överlåtelse	31
6	Förslag på nödvändiga författningsändringar	33
7	Beskrivning av bifogade konsekvensutredningar	42
8	Avslutande diskussion	43

Bilagor:

Bilaga 1. Konsekvensanalys i enlighet med kommittéförordningen

Bilaga 2. Kompletterande konsekvensanalys om förslagets effekter för miljö och regelefterlevnad

Bilaga 3. Rapport från SLU AgriFood: Priser på fiskeöverlåtelse – varför ska de samlas in?

Förklaring av vissa begrepp och förkortningar

Artsortande rist	En selektionsanordning som används vid räk- och kräfttrålning som syftar till att separera ut fisk från fångsten och därmed minska bifångst av andra arter än målarten.
Bestånd	Grupper av individer av en art som kan avgränsas geografiskt och antas ha större likhet sinsemellan än med individer i andra bestånd av arten. Ett bestånd kopplas till ett visst förvaltningsområde.
Bifångst	Fångst av andra arter och storleksgrupper än målarten.
Demersalt fiske	Fiske efter de arter som lever nära havsbotten såsom torsk, gråsej, kolja, vitling, havskräfta och nordhavsräka.
Fiskemöjligheter	De fångstmängder som en tillståndshavare under aktuell förvaltningsperiod helt eller delvis får överlåta till en annan fiskelicensinnehavare.
Fiskerättigheter	De individuella delarna av den del av den nationella fiskekvoten som gjorts tillgängliga med längre varaktighet än ett år och som är överlåtbara under en period.
Fullt dokumenterat fiske	Avser i denna rapport ett fiske där alla fångster (landningar och utkast) loggbokförs eller rapporteras i enlighet med gällande regelverk.
Grundförordningen	Avser i denna rapport Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr. 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.
High-grading	Uppgradering av fångst. När lägre värderad fångst kastas tillbaka och den mer värdefulla delen av fångsten landas.
Inflytande	Begreppet inflytande avser i denna rapport att en person bedöms ha inflytande över ett fartygs fiskemöjligheter om denne är fiskelicensinnehavare, ägare till fiskefartyget eller företrädare för fysisk eller juridisk person som innehar fiskelicensen eller äger en andel av fiskefartyget.
ITQ	Står för "Individual Transferable Quota", individuella överlåtbara fiskerättigheter.
Kustkvot	Del av den nationella kvoten som inte fördelas individuellt och där fiske bedrivs med vissa passiva redskap inom demersalt fiske.
Kvot	Del av TAC ¹ som tilldelas ett land, en fartygsklass eller en fiskelicensinnehavare. Kallas ofta fiskemöjlighet när den fördelas mellan fiskare.
Kvotfartyg	Avser i denna rapport fartyg där majoriteten av fiskemöjligheterna, utöver de som krävs för att uppfylla infiskningskravet för att beviljas förnyat fisketillstånd för nästkommande förvaltningsperiod, förs över till ett annat fartyg.
Landning	Mängden fisk som fångas och förs iland.

---

¹ Se förklaring av begreppet längre ned.

Landningsskyldighet	Innebär att alla fångster av kvoterade arter som grundregel ska redovisas, landas och kvotavräknas.
Nolltillstånd	Fartyg som inte får någon individuell tilldelning av demersala arter i början av förvaltningsperioden. Dessa fartyg, som till största del används för fiske efter arter som hummer och makrill, har ett demersalt tillstånd eftersom fiskelicensinnehavaren även har fiskelicens för ett annat fartyg som fiskar efter arter som nordhavsräka och/eller fisk/havskräfta.
Pelagiskt fiske	Fiske efter de arter som lever i den fria vattenmassan såsom sill, skarpsill, makrill, taggmakrill, blåvitling och tobis.
Regional extratilldelning	Extra tilldelning av fiskemöjligheter till fartyg, som bedriver ett regionalt baserat fiske, i syfte att främja dessa.
REM	Står för Remote Electronic Monitoring. Ett kontrollverktyg som omfattar kameror och sensorer ombord på fiskefartyg.
Seltratrål	Bottentrål försedd med stormaskig selektionspanel i överstycket av trålen. Får generellt högre andel fångst av fisk jämfört med en artsorterande rist.
TAC	Står för "Total Allowable Catch". Total tillåten fångstmängd från ett bestånd under ett år.
Utkast	Den del av fångsten som slängs överbord, exempelvis på grund av att fisken understiger minsta referensstorlek för bevarande (minimimått), kvoten är uppfiskad, arten är utan kommersiellt intresse eller för att maximera totalfångstens värde. Det finns vissa legala undantag till landningsskyldigheten där utkast är tillåtna men ändå ska loggbokföras enligt gällande lagstiftning.

1 Sammanfattning

Sedan år 2017 tillämpas ett system med individuella årliga fiskemöjligheter i det svenska demersala fisket. Fiskemöjligheterna kan, med vissa begränsningar, överlåtas under förvaltningsperioden (normalt ett kalenderår). I ett regeringsuppdrag som redovisades år 2020² gjorde Havs- och vattenmyndigheten (HaV) bedömningen att det finns många fördelar med att införa ett system med överlåtbara fiskerättigheter i det demersala fisket och därmed uppnå flera mål i förvaltningen. Rätt utformat och implementerat skulle ett sådant system kunna leda till ett förenklat regelsystem, bättre förutsägbarhet och högre lönsamhet som i sin tur kan leda till bättre förutsättningar för investeringar i modern och mer miljövänlig teknik och anpassning av fiskekapaciteten till tillgängliga fiskemöjligheter inom vissa segment. Det konstaterades också att ett sådant fördelningssystem kan utformas i enlighet med politiska krav och att det fortsatt kommer finnas möjligheter till rumslig och teknisk reglering samt genomförande av en ekosystembaserad förvaltning. HaV föreslog därför att ett system med överlåtbara fiskerättigheter bör införas i det demersala fisket, vilket förutsätter ändringar av lagen (2009:866) och förordningen (2009:867) om överlåtbara fiskerättigheter.

HaV vidareutvecklade analysen avseende faktorer som bör beaktas i ett system med överlåtbara demersala fiskerättigheter i ett regeringsuppdrag³ som redovisades i januari 2023. En övergripande slutsats var att ett system med överlåtbara demersala fiskerättigheter, som drar nytta av fördelarna med fiskerättigheter och samtidigt beaktar fiskeripolitiska mål, måste kombineras med särskilda regleringar och mekanismer. Syftet med dessa bör bland annat vara att motverka en alltför hög koncentration av fiskemöjligheter hos få aktörer och bidra till målen om att gynna det småskaliga kustnära fisket. HaV konstaterade samtidigt att alltför många begränsningar minskar systemets flexibilitet och enskilda aktörers val och möjligheter. Överlåtelser genomförs på frivillig basis och enskilda fiskelicensinnehavares beslut om att överlåta fiskemöjligheter påverkas av faktorer som ekonomi, ålder och investeringsvilja, men begränsas av regler för hur överlåtelser får göras. HaV framförde att det är viktigt att olika begränsningar och mekanismer i systemet utformas så att det finns flexibilitet för de fiskare som omfattas av det och att det finns en möjlighet att uppnå en fiskeflotta i balans med resursen, vilket varit en utgångspunkt i arbetet med den här rapporten.

I denna rapport redovisas HaV:s förslag på utformning av ett system med demersala fiskerättigheter. Systemets grundstruktur är i stora delar likt det nuvarande systemet med årliga demersala fiskemöjligheter som infördes år 2017, exempelvis vad gäller komponenter som kustkvoter och högsta tillåtna innehav av fiskemöjligheter (koncentrationsnivåer). Inom uppdragets beredning har HaV haft flera samrådsmöten med de av fiskets producentorganisationer som representerar yrkesfiskare som bedriver demersalt fiske på västkusten. Vid samrådsmötena har utformningen av systemets olika komponenter diskuterats ingående. Synpunkter har även inhämtats från en bredare intressentgrupp.

Eftersom det råder osäkerhet om och när ett system med demersala fiskerättigheter kan införas finns det även en osäkerhet om vilka exakta förutsättningar som kommer att gälla vid tidpunkten för införandet. Exempelvis hur beståndssituationen och flottstrukturen ser ut, men också hur långt EU och Sverige har kommit när det gäller införandet av den reviderade kontrollförordningen⁴

² [Utvärdering av system med individuella fiskemöjligheter](#) (HaV, 2020).

³ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

⁴ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning \(EG\) nr. 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar \(EG\) nr. 1967/2006 och \(EG\) 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar \(EU\) 2016/1139, \(EU\) 2017/2403 och \(EU\) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.](#)

vilket förväntas påverka möjligheten att kontrollera efterlevnaden av landningsskyldigheten. Vissa delar i förslaget kan därför behöva ses över inför införandet. Dessa osäkerheter bedöms dock inte påverka de föreslagna författningsändringarna, utan endast de delar av fördelningssystemet som föreslås regleras i HaV:s föreskrifter. Oavsett när ett system kan införas kommer det innebära ett ökat resursbehov för att utveckla handläggning och uppföljning. Det kommer bland annat finnas behov av IT-utveckling och detta förutsätter tid och resurser för utformningen.

För de delar av förslaget som bör regleras i lag och förordning presenteras förslag till författningsändringar i avsnitt 6. Övriga delar föreslås regleras i myndighetens föreskrifter. De viktigaste delarna i det föreslagna systemet sammanfattas nedan:

- Fiskerättigheterna ska omfattas av en **tioårig giltighetstid**. På sikt kan det vara lämpligt att överväga en uppsägningsperiod.
- Fördelningen av fiskerättigheter ska baseras på **historiskt fiske** och referensperioden ska vara densamma som i nuvarande system (åren 2011–2014), där det sämsta året för varje art och kvotområde tas bort. De fiskare som etablerats inom systemet sedan år 2017 ska få fiskerättigheter som bestäms enligt en särskild princip. Fördelningen av kvoten för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt ska ändras genom att större delen av fördelningsnyckeln baseras på nuvarande modell och resten på historisk infiskning under referensperioden.
- Målarter och kvoter som bedöms vara eller som skulle kunna bli begränsande ska omfattas av ett system med fiskerättigheter. HaV bedömer i dagsläget att det gäller tretton kvoter av arterna nordhavsräka, havskräfta, torsk, gråsej, kolja och vitling i olika kvotområden. Kvoten för torsk i Kattegatt ska som idag fortsatt fördelas med årliga fiskemöjligheter. Vid förändrade förutsättningar kan det bli aktuellt att se över om denna kvot ska omfattas av fiskerättigheter. Det kan även bli aktuellt att utreda om kvoterna för torsk i Östersjön ska omfattas av fiskerättigheter om beståndssituationen för arten förbättras.
- En viktig del i systemet är att ha oallokerade **kustkvoter** för det småskaliga kustnära fisket, som inte fördelas individuellt. Fartyg som fiskar på kustkvoterna ska få en gemensam tilldelning. Målsättningen ska vara att tilldelningen till kustkvoterna inte ska vara begränsande för dessa fiskelicensinnehavare.
- Ett tillskott i form av **grundtilldelningar** av olika kvoter ska tilldelas dem som inte når upp till vissa minstanivåer genom sin egen fångsthistorik. Eftersom det råder osäkerhet om, och i sådana fall när, systemet kommer träda ikraft bör nivåerna ses över vid införandet.
- För att premiera selektivt trålfiske ska de som bedriver fiske med bottentrål försedd med **artsortande rist** ska omfattas av en oallokerad **tilldelning av bifångster**.
- De fisketillstånd som ska ingå i ett system med demersala fiskerättigheter är tillstånd för havskräfta med bur, tillstånd för passiva torskfångande redskap (garn, nät och långlinor) samt tillstånd för demersal trål (separata tillstånd för fiske i norsk ekonomisk zon i Nordsjön). De med fisketillstånd för passiva torskfångande redskap och havskräfta med bur ska inte kunna överlåta fiskerättigheter till tillståndshavare för demersala trålredskap, men överlåtelser tvärtom ska vara möjligt.
- Fisketillståndet för demersal trål ska kombineras med krav på **”adekvat kvottäckning”**, vilket innebär ett krav på minstanivå av kvotinnehav för att få påbörja en fiskeresor med ett visst trålredskap ombord.
- Systemet ska innefatta ett **högsta tillåtna innehav av fiskemöjligheter och fiskerättigheter** (koncentrationsnivåer) för vissa arter och kvotområden, där hänsyn ska

tas till inflytande⁵. Föreslagna koncentrationsnivåer är något högre än dagens nivåer. Koncentrationsnivåerna ska kombineras med en **minstanivå i kilogram**.

- I syfte att motverka förekomsten av inaktiva fartyg ska systemet omfattas av **krav på infiskning** för att beviljas förnyat fisketillstånd för nästkommande förvaltningsperiod. Aktivitetskravet för fisketillståndet för demersala trålredskap ska uppgå till ungefär 25 procent av en fiskelicensinnehavares samtliga tilldelade fiskemöjligheter.
- I den mån tillgången på fisk tillåter det, ska HaV kunna omfördela andelar för att använda till **etablering av nya fiskare inom systemet**. Det kommer då omfördelas lika stor andel från samtliga fartyg. Det ska även vara möjligt för någon som sedan tidigare inte har fiskerättigheter att skaffa sådana och därigenom etablera sig. Detta ställer krav på fiskelicens.
- Alla överlåtelser av fiskerättigheter och fiskemöjligheter ska godkännas av HaV. Myndigheten ska bland annat ha möjlighet att neka överlåtelser som bedöms försvåra efterlevnaden av landningsskyldigheten.
- Demersala fiskare ska kunna ta initiativ till kvotbyten med andra länder. Alla utlandsbyten ska godkännas av HaV.
- HaV anser att **prisuppgifter för överlåtelser ska samlas in**, vilket skulle kunna göras genom att myndighetens e-tjänst för överlåtelser, Fiskerätt, vidareutvecklas så att pris/kilogram måste anges i samband med varje överlåtelse. Dessa uppgifter skulle sedan kunna redovisas sammantaget för samtliga överlåtelser på myndighetens hemsida med ett visst intervall för att säkerställa sekretess och transparens. Detta avser gälla både för det demersala och pelagiska fisket.

Enligt uppdraget bör de grundläggande villkoren som gäller för överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske så långt som möjligt bibehållas för att säkerställa fortsatt förutsägbarhet för berörda företag. Den enda författningsändring som bedöms påverka det pelagiska fisket gäller insamlingen av prisuppgifter för överlåtelser.

2 Uppdraget och dess beredning

2.1 Uppdragsbeskrivning

Regeringen har gett HaV i uppdrag att föreslå hur ett system med överlåtbara fiskerättigheter i det svenska fisket efter bottenlevande arter (demersalt fiske) bör utformas. Systemet ska bidra till en anpassning av fiskekapaciteten till tillgängliga fiskemöjligheter, bättre förutsägbarhet och lönsamhet för företagen samt bättre förutsättningar för investeringar i modern och mer miljövänlig teknik. Samtidigt ska systemet möjliggöra att särskild hänsyn tas till småskaligt kustnära fiske och regional spridning, samt möjligheter att bibehålla och stärka fiskerinäringens värdekedjor regionalt och lokalt. Förslaget till system ska innefatta högsta tillåtna innehav av individuella fiskerättigheter (koncentrationsnivåer), men myndigheten kan även föreslå andra typer av begränsningar av möjligheter till överlåtelser. Förslaget ska också innefatta särskilda åtgärder för att underlätta nyetablering. HaV ska analysera hur information om priser på överlåtelser kan samlas in och användas för uppföljning av system med överlåtbara fiskerättigheter och i det sammanhanget särskilt belysa intresset av transparens och eventuella behov av sekretess. HaV ska lämna nödvändiga författningsförslag samt även beskriva de delar av systemet som inte

⁵ Begreppet inflytande innebär här att en person bedöms ha inflytande över ett fartygs fiskemöjligheter om denne är fiskelicensinnehavare, ägare till fiskefartyget eller företrädare för fysisk eller juridisk person som innehar fiskelicensen eller äger en andel av fiskefartyget.

kräver författningsändringar. Förslagets konsekvenser ska beskrivas enligt kraven i 14-15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Vidare ska konsekvenserna för fiskerinäringen och miljön särskilt belysas. HaV ska dessutom analysera förslagets eventuella effekter på regelefterlevnaden, inklusive efterlevnaden av landningsskyldigheten, inom de aktuella fiskena och vid behov föreslå lämpliga kontrollåtgärder. HaV ska särskilt redovisa om och hur föreslagna författningsändringar kan påverka det befintliga systemet med överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske. De grundläggande villkoren som gäller för överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske bör så långt som möjligt bibehållas för att säkerställa fortsatt förutsägbarhet för berörda företag. HaV ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från Statens jordbruksverk, relevanta länsstyrelser, yrkesfiskets organisationer och andra berörda intressenter.

Senast den 1 april 2024 ska HaV redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

2.2 Avgränsningar

Uppdraget innebär att HaV ska föreslå utformning av ett system med fiskerättigheter inom demersalt fiske, inklusive förslag på nödvändiga författningsändringar som krävs för att kunna införa systemet. Nya tillämpningsföreskrifter, som behöver finnas på plats vid ett införande av ett system med fiskerättigheter för demersalt fiske, presenteras inte i redovisningen.

Vad gäller fördelningssystem för demersala arter i Östersjön⁶ så har HaV i tidigare redovisat uppdrag⁷ bedömt att detta bör hanteras i särskild ordning. Kvoterna för torsk i västra respektive östra Östersjön har sänkts kraftigt de senaste åren. Nödåtgärder, i form av förbud mot riktat fiske efter torsk i vissa delar av Östersjön, infördes år 2019 och sedan år 2020 har riktat fiske efter torsk i huvudsak varit förbjudet i hela Östersjön. På grund av den fortsatt bekymmersamma situationen är det högst oklart om eller när riktat torskfiske återigen blir möjligt i Östersjön. Att utforma ett system med fiskerättigheter för ett fiske där det råder beståndskris och förbud mot riktat fiske bedöms inte lämpligt eller genomförbart i dagsläget. Därför görs bedömningen att torskkvoterna i Östersjön inte ska omfattas av ett fördelningssystem med fiskerättigheter förrän situationen har stabiliserats och riktat fiske återigen kan bedrivas.

Avsikten är dock inte att det nuvarande årliga systemet ska gälla om eller när riktat torskfiske återigen blir möjligt, utan då bör även detta fiske så småningom omfattas av fiskerättigheter. Om eller när ett riktat torskfiske blir möjligt bör en särskild plan tas fram. I denna plan bör hänsyn tas till regionala aspekter och fiskeriförvaltningens övriga mål. De fördelningsprinciper som kommer gälla för övrigt demersalt fiske bör även gälla för torsk i Östersjön, exempelvis vad gäller mekanismer för etablering av nya inom fisket samt särskild hänsyn till småskaligt kustnära fiske och regional spridning.

Eftersom ett eventuellt framtida system med demersala fiskerättigheter är tänkt att omfatta kustkvoter⁸ är det högst troligt att riktat torskfiske i Östersjön, om eller när detta blir möjligt igen, först öppnas upp för fiske med passiva redskap på kustkvoterna. Först när beståndssituationen har stabiliserats på en högre nivå kan möjligheterna att tillåta riktat torskfiske med trålredskap ses över. Detta bör då inkluderas i ett system med demersala fiskerättigheter.

---

⁶ I dagens system med årliga demersala fiskemöjligheter är det endast torsk som fördelas i Östersjön (andra demersala kvoter har, av olika anledningar, inte bedömts behöva fördelas individuellt).

⁷ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

⁸ Se vidare avsnitt 4.2.

2.3 Samråd

Enligt uppdragsbeskrivningen ska HaV vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från Statens jordbruksverk, relevanta länsstyrelser, yrkesfiskets organisationer och andra berörda intressenter.

HaV har genomfört två dialogmöten med en bred intressentgrupp. Inbjudan till båda mötena skickades till 43 olika intressenter, däribland olika fiskeorganisationer, myndigheter, kommuner, forskningsinstitut, länsstyrelser och miljöorganisationer. Vid det första dialogmötet gjordes en presentation av regeringsuppdraget och en diskussion fördes med fokus på några av möjliga komponenter i fördelningssystemet. Vid det andra dialogmötet presenterades och diskuterades förslaget på utformningen av systemet.

Under beredningen av rapporten har en tät dialog förts med de av fiskets producentorganisationer som representerar yrkesfiskare som bedriver demersalt fiske på västkusten. Varje producentorganisation har nominerat tio yrkesfiskare vardera som har deltagit på mötena. Vid dessa möten har även Statens jordbruksverk deltagit.

3 Utgångspunkter

3.1 Slutsatser i tidigare uppdrag

I tidigare redovisade regeringsuppdrag⁹ har HaV dragit slutsatsen att det finns många fördelar med att införa ett system med fiskerättigheter i det demersala fisket och därmed uppnå flera mål i förvaltningen; förutsägbarhet och lönsamhet som kan leda till bättre förutsättningar för investeringar i modernare och mer miljövänlig teknik, förenklat regelsystem samt anpassning av kapacitet till tillgängliga fiskemöjligheter inom vissa segment. Parallellt finns det fortsatt möjlighet till rumslig och teknisk reglering och genomförande av en ekosystembaserad förvaltning.

I redovisningen av uppdraget om att analysera faktorer att beakta i ett system med överlåtbara fiskerättigheter¹⁰ föreslog HaV att regeringen skulle gå vidare med förslag till ändringar i den lagstiftning som krävs för att kunna införa överlåtbara fiskerättigheter i det demersala fisket. I samma uppdrag föreslog myndigheten att följande mekanismer och kompletterande åtgärder borde vara förknippat med ett system med demersala fiskerättigheter:

- högsta tillåtna innehav av individuella fiskemöjligheter (koncentrationsnivåer)
- kustkvoter
- regional extratilldelning
- olika typer av begränsningar i överlåtelser mellan fartyg
- särskilda åtgärder för att underlätta föryngring och nyetablering
- införande av REM¹¹
- möjlighet för HaV att kunna samla in prisuppgifter på fiskerättigheter och fiskemöjligheter

Det nämndes också att dålig lönsamhet kan fungera som drivkraft till olovliga utkast, till exempel uppgradering av fångst (så kallad "high-grading"). Ett system som skapar bättre förutsättningar för lönsamhet och konkurrenskraft kan bättre bidra till ett hållbart nyttjande av haven.

⁹ [Utvärdering av systemet med individuella fiskemöjligheter](#) (HaV, 2020) och [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

¹⁰ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

¹¹ Ett kontrollverktyg som omfattar kameror och sensorer ombord fartygen.

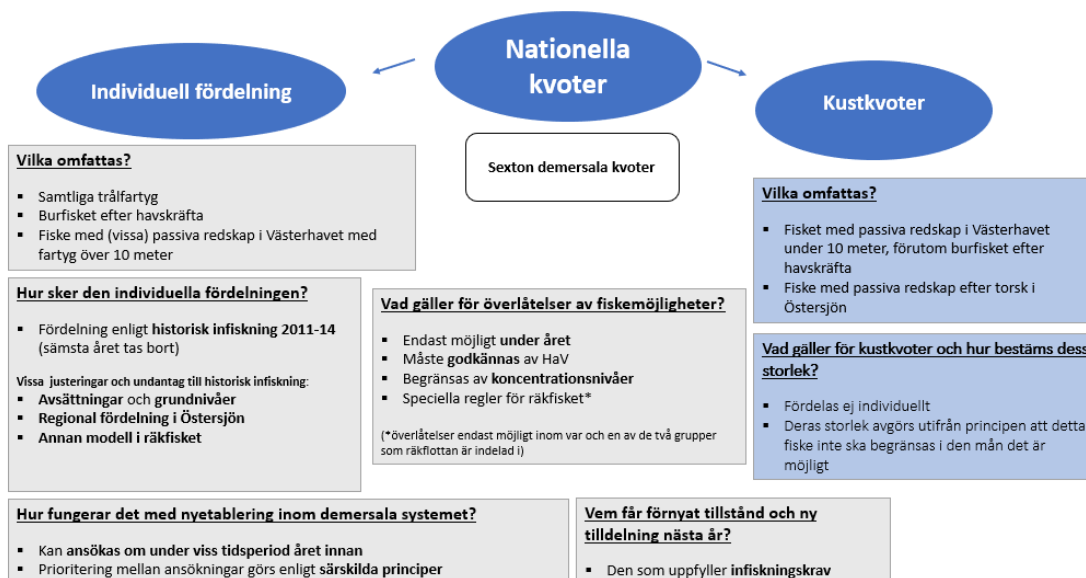
3.2 Beskrivning av dagens system att fördela demersala fiskemöjligheter

Den 1 januari 2017 infördes ett nytt sätt att fördela fiskemöjligheter inom svenskt demersalt fiske, ett fördelningssystem med individuella årliga överlåtbara fiskemöjligheter. Bakgrunden var att öka möjligheterna för yrkesfisket att efterleva landningsskyldigheten¹² som inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik infördes mellan åren 2015–2019. Införandet av landningsskyldigheten ställde krav på anpassningar av flera olika delar av förvaltningen, exempelvis när det gäller fördelning av fiskemöjligheter. Hur fiskekvoter fördelas nationellt är ett av flera verktyg som EU:s medlemsstater vid behov förväntas använda för att anpassa förvaltningen till landningsskyldigheten. Genom en förordningsändring år 2014 gavs HaV möjlighet att meddela föreskrifter som tillåter överlåtelser av fiskemöjligheter under året.¹³

Fördelningen innebär att fiskare tilldelas individuella årliga fiskemöjligheter istället för att som tidigare fiska på en gemensam kvot med fångstbegränsningar (ransoner) på vecko- eller månadsbasis. Utgångspunkten för systemet är att underlätta införandet av landningsskyldigheten genom att i största möjliga mån skapa förutsättningar för enskilda fiskare att efterleva den. Det innebär bland annat möjligheter att anpassa sina fiskemöjligheter och att kunna planera sitt fiske under året samt minska risken för kollektiva redskapsstopp genom individuellt ansvar för fiskemöjligheterna. Systemets utformning tar på flera sätt särskild hänsyn till det småskaliga kustnära fisket, bland annat genom kustkvoter som inte fördelas på individuell nivå.

De individuella årliga fiskemöjligheterna kan med vissa begränsningar, efter godkännande från HaV, överlåtas mellan tillståndshavare under en förvaltningsperiod (normalt sett ett kalenderår). Utgångspunkten är att målarter och kvoter som bedöms kunna bli begränsande för fisket under en landningsskyldighet ska omfattas av systemet med individuella årliga fiskemöjligheter. Sexton kvoter omfattas därför idag av fördelningssystemet, vilka omfattar arterna torsk, gråsej, kolja, vitling, havskräfta och nordhavsräka i olika kvotområden.

Figur 1. Sammanfattning av nuvarande system att fördela demersala fiskemöjligheter.

¹² Landningsskyldigheten syftar till att begränsa oönskade fångster och utkast av fisk överbord. Regleringen innebär att alla fångster av kvoterade arter som grundregel ska redovisas, landas och kvotavräknas, med målet att minimera utkast och påskynda utvecklingen av ett mer selektivt fiske.

¹³ I 2 kap. 7 § förordningen om (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen, framkommer det att HaV får "...meddela föreskrifter om hur sådana fiskemöjligheter får överlåtas av en fiskelicensinnehavare till en annan under det år eller den förvaltningsperiod då fiskemöjligheterna får användas".

De som omfattas av det nuvarande systemet är samtliga fiskelicensinnehavare som bedriver fiske med bottentrål, fiske efter havskräfta med bur samt fartyg över tio meter som fiskar med passiva torskfångande redskap i Västerhavet. Övrigt yrkesfiske efter demersala arter sker på **kustkvoterna**. De som endast fiskar med passiva redskap i Västerhavet och Östersjön (undantaget de som fiskar efter havskräfta med bur eller med passiva torskfångande redskap med fartyg över tio meter i Västerhavet) tilldelas inte demersala årliga fiskemöjligheter. HaV bestämmer årligen hur de för svenskt fiske tillgängliga fiskemöjligheterna ska fördelas mellan olika kategorier av licensinnehavare, och då också hur stor del av kvoterna som tilldelas kustkvoterna. Utgångspunkter för detta beslut är bland annat kvotnivåerna, hur kvoterna tidigare har fördelats och nyttjats, genomförandet av landningsskyldigheten och hänsyn till det småskaliga kustnära fisket. Tilldelningen till kustkvoterna sker i första hand och ska i största möjliga mån inte vara begränsande.

För de fiskelicensinnehavare som omfattas av demersala årliga fiskemöjligheter är tidigare bedrivet fiske (**fångsthistorik**) grunden för fördelningen av de individuella fiskemöjligheterna, dock med undantag för den fördelningsmodell som finns inom räkfisket¹⁴. Beräkningen av fångsthistoriken utgick från **referensperioden** 2011–2014, där det sämsta året per art och kvotområde räknades bort. Att referensperioden bestämdes till fyra år berodde på att den ansågs vara representativ för en yrkesfiskares fiske över tid. Vissa justeringar till historisk infiskning har gjorts i form av **avsättning** av fiskbifångster vid bur- och ristfiske samt ett extra tillägg till dem som genom sin fångsthistorik inte når upp till en viss **grundnivå**.

I syfte att ta särskild regional hänsyn omfattar dagens fördelningssystem en **regional extratilldelning** av torsk inom trålfisket i Östersjön. Vid införandet av systemet bedömde HaV att det fanns skäl att införa särskilda åtgärder för att främja det östersjöbaserade trålfisket efter torsk, det vill säga de som endast bedriver detta fiske och inte har några andra fisketillstånd. På grund av att riktat fiske efter torsk i Östersjön i huvudsak varit förbjudet sedan år 2020 har ingen individuell fördelning av torsk delats ut de senaste åren och därmed heller ingen regional extratilldelning.

Även om överlåtelser av demersala fiskemöjligheter bara kan göras tillfälligt under året kan möjligheten leda till att en fiskelicensinnehavare skaffar sig stora andelar av de nationella fiskemöjligheterna. Ett sådant förfarande kan skapa både regional obalans och koncentration av fiskemöjligheter hos ett fåtal aktörer. Dagens fördelningssystem omfattar därför en begränsning av licensinnehavares högsta tillåtna innehav av fiskemöjligheter under året. Dessa så kallade **koncentrationsnivåer** är uttryckta som procent av den andel av den nationella kvoten som görs tillgänglig för årliga demersala fiskemöjligheter. Procentsatserna sträcker sig från 4 till 15 procent beroende på kvot.

I **räkfisket** finns det **särskilda regler för överlåtelser** av fiskemöjligheter. Överlåtelser av nordhavsräka får inte göras mellan fartyg i de två grupperna "ransonsklass A–C" och "ransonsklass D–E". Detta i syfte att värna om de mindre fartygen i längd samt motverka koncentration av fiskemöjligheter till ett fåtal större fartyg. Om vissa givna förutsättningar¹⁵ är uppfyllda under förvaltningsperioden kan dock begränsningen tas bort för att möjliggöra ökat kvotnyttjande.

---

¹⁴ Fördelningsmodellen för detta fiske är istället en kombination av antalet aktiva månader per år under referensperioden 2011–2014 och den ransonsklass som tillståndshavaren tillhörde i det tidigare fördelningssystemet för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt. Denna fördelningsmodell innebär generellt att de mindre aktiva fartygen (främst mindre fartyg i längd) gynnades jämfört med om fördelningen skett enligt historiskt fiske.

¹⁵ Högt nyttjande av kvoten i en av grupperna och lågt i den andra samtidigt som det är kortare tid kvar av förvaltningsperioden.

I syfte att motverka förekomsten av inaktiva fartyg i den svenska fiskeflottan har det införts **krav på infiskning** för att beviljas förnyat tillstånd nästkommande förvaltningsperiod. Systemet kan annars ge inlåsnings effekter där mindre aktiva yrkesfiskare tilldelas kvantiteter som inte nyttjas. Idag gäller infiskningskrav för de flesta fisketillstånd vilka ska vara uppfyllda senast en månad före förvaltningsperiodens slut (normalt den 30 november årligen). Infiskningskraven uppgår för majoriteten av fisketillstånden till 1 000 kilogram fördelade kvoterade arter. För de som fiskar med passiva torskfångande redskap i Skagerrak och Kattegatt med fartyg över tio meter gäller istället infiskningskrav på 1 000 kilogram av *samtliga* arter. För de som fiskar efter havskräfta med bur uppgår infiskningskravet till 800 kilogram.

Det finns möjlighet att **nyetablera** sig inom olika fisken i den mån beståndssituationen tillåter det. Den som önskar nyetablera sig inom de fisken som kräver fisketillstånd måste inkomma med en ansökan senast den 1 november året före det kalenderår som fisket avses påbörjas.

En viktig del i systemet med individuella årliga fiskemöjligheter är möjligheten att kunna göra tillfälliga överlåtelser under året. För att underlätta ansökningar om överlåtelser introducerade HaV **e-tjänsten Fiskerätt** för fiskelicensinnehavare med pelagiska och demersala tillstånd under år 2017. Systemet utvecklades av myndigheten i samråd med yrkesfisket. Med hjälp av Fiskerätt kan licensinnehavare ansöka om att under året överlåta individuella fiskemöjligheter till en annan licensinnehavare. Ansökan måste dock godkännas av HaV innan fiskemöjligheterna överlåts.

4 Förslag till utformning

Utöver att lämna nödvändiga författningsförslag ska HaV enligt uppdragsbeskrivningen beskriva de delar av systemet som inte kräver författningsändringar. Detta kapitel innehåller en genomgång av förslagen gällande systemets olika komponenter, både när det gäller de delar som omfattas av författningsändringar och de delar som kommer att regleras i myndighetens tillämpningsföreskrifter. I många delar bygger förslaget på det befintliga systemet med årliga fiskemöjligheter och kustkvoter som funnits på plats sedan år 2017. I avsnitt 6 tydliggörs det vilka delar av förslagen som ställer krav på författningsändringar. Där redovisas också förslag till formulering av författningsändringar.

4.1 Fiskerättigheternas giltighetstid

Inom det pelagiska fisket har det sedan år 2009 funnits ett system med individuella fiskerättigheter som är överlåtbara under en tioårsperiod. Detta system förlängdes för ytterligare en tioårsperiod i november år 2019.

Analys och synpunkter vid dialog

För att yrkesfisket ska få bättre förutsägbarhet, förbättrad planeringsmöjlighet och förutsättningar för att kunna investera i bättre eller mer miljövänlig teknik är det viktigt att fiskerättigheternas giltighetstid är tillräckligt lång. Om giltighetstiden är för kort finns en risk att yrkesfisket inte skaffar sig fiskerättigheter eftersom det då råder osäkerhet om systemet kan komma att upphöra. Är giltighetstiden för lång finns mindre möjligheter till att göra justeringar av vissa delar av fördelningssystemet.

Företrädare för fisket har under samrådsprocessen lyft att fiskerättigheternas giltighetstid bör vara åtminstone tio år. Detta ger enligt dem större planeringsmöjligheter men också större möjligheter att beviljas banklån. Från näringen har det även föreslagits att giltighetstiden skulle kunna

hanteras på samma sätt som i exempelvis Danmark där det har införts en uppsägningstid innan fördelningssystemet kan upphöra. Uppsägningstiden där är 16 år.

Förslag och motivering

HaV anser att systemet ska omfattas av tioåriga fiskerättigheter vilket då också innebär att det blir enhetligt med det pelagiska systemet. Det är viktigt att rättigheterna har en så pass lång giltighetstid att det ger goda planeringsmöjligheter. Eftersom regelverket till stora delar kommer omfattas av myndighetens föreskrifter kommer det vid behov finnas möjlighet att justera delar av regelverket under giltighetstiden genom remissförfarande. Den del som omfattas av författningsbestämmelser kommer däremot inte kunna justeras på samma sätt.

HaV anser också att en uppsägningstid, på samma sätt som i Danmark, innebär bättre möjligheter till framförhållning för fisket och därför är något som på sikt bör övervägas.

4.2 Kustkvoter

De som endast fiskar med passiva redskap i Västerhavet, undantaget de som fiskar med passiva torskfångande redskap med tillståndskrav i Västerhavet med fartyg över tio meter samt havskräfta med bur, tilldelas idag inte demersala årliga fiskemöjligheter utan fiskar på så kallade kustkvoter där ingen fördelning på individuell nivå görs. Fartyg som fiskar på kustkvoten har alltså en gemensam tilldelning.

Syftet med kustkvoter är bland annat att ge det småskaliga kustnära fisket möjlighet att fortsätta utvecklas. Småskaligt fiske bidrar också till öppna hamnar och småskalig förädling, som i sin tur kan fungera som attraktionskraft för turism. Detta segment bidrar därmed med flera olika värden. Kustkvoter är ett sätt att i ett fördelningssystem skapa förutsättningar för att bevara och gynna detta fiske.

Vad gäller storleken på de demersala kustkvoterna i nuvarande system så bestäms dessa årligen baserat på bland annat tidigare års infiskning. Kustkvoterna ges första prioritet vid kvotfördelningen och målsättningen är att de ska räcka hela året. Fisket på kustkvoterna begränsas därmed inte av det demersala fördelningssystemet. Det är endast inom några av de demersala kustkvoterna som det sker ett riktat fiske, främst mot torsk i Skagerrak.

I det demersala systemet ingår idag 298 fartyg. Dessa omfattar alla fartyg med så kallat demersalt tillstånd där fångsterna av de fördelade demersala kvoterna avräknas individuellt (det vill säga inte på kustkvoterna). I systemet finns även ett antal fartyg som inte får någon tilldelning i början av förvaltningsperioden (normalt sett ett kalenderår), så kallade "nolltillstånd". Dessa fartyg, som till största del används för fiske efter arter som hummer och makrill, har ett demersalt tillstånd eftersom fiskelicensinnehavaren även har fiskelicens för ett annat fartyg som fiskar efter arter som nordhavsräka och/eller fisk/havskräfta. I nuvarande system kan alltså en och samma licensinnehavare inte fiska på kustkvot och samtidigt ha individuell tilldelning. Detta är ett sätt att motverka risken för att fångster från det större fartyget rapporteras på det mindre fartyget och därmed avräknas kustkvoten.

Även vissa fartyg inom det pelagiska systemet har demersalt tillstånd. I de flesta fall handlar det om sådana "nolltillstånd" som nämns ovan, men i vissa fall har fartygen en tilldelning av en eller flera demersala kvoter då de har fångsthistorik för demersala bifångster från referensperioden 2011–2014.

Analys och synpunkter vid dialog

I dialogen om systemet med demersala fiskerättigheter har det funnits en enighet om att kustkvoter bör ingå. En utgångspunkt är att de, liksom idag, ska ha högst prioritet vid fördelningen av de nationella kvoterna.

Vid diskussionerna med fiskenäringen har det lyfts att det för yrkesfiskare kan vara en fördel att fiska på kustkvoterna då de inte blir kvotmässigt begränsade (så länge totalkvoten i sig inte blir begränsande) eftersom målsättningen är att tilldelningen till kvoterna ska vara tillräckligt stora. Att fiska på kustkvoterna innebär dock samtidigt att en fiskare inte beviljas individuella fiskerättigheter med de fördelar som det innebär.

I dagens system med årliga individuella fiskemöjligheter finns det tolv fiskelicensinnehavare som har tillstånd att fiska med passiva torskfångande redskap (garn, nät och långlinor) med fartyg över tio meter. I dialogen med näringen har det diskuterats om kustkvoten också bör omfatta de elva licensinnehavare med tillstånd för passiva torskfångande redskap i Skagerrak och Kattegattmed att särskild hänsyn ska tas till småskaligt fiske. Ett alternativ är att dessa licensinnehavare istället ingår i systemet med fiskerättigheter men då "skyddas" från möjlighet till uppköp från fiskare i andra segment genom regler som begränsar överlåtelse. Reglerna kan utformas så att överlåtelse av fiskerättigheter endast ska vara möjliga mellan dessa elva fartyg, vilket innebär en låg flexibilitet för denna grupp. Samtidigt har sex av tillståndshavarna även fisketillstånd för havskräfta med bur, vilket talar för att det är bättre att de ingår i systemet.

HaV har även analyserat om de fartyg som idag har så kallade "nolltillstånd" inte ska behöva ha dessa och därmed kunna fiska på kustkvoterna. Anledningen är att den reviderade kontrollförordningen¹⁶ innebär att det kommer ställas krav på daglig rapportering för samtliga fartyg och därmed kommer möjligheten att rapportera fångster från en fiskelicensinnehavares större fartyg på det mindre framöver att vara begränsad. Senast fyra år efter antagandet av revideringen av kontrollförordningen ska samtliga fartyg rapportera sina fångster elektroniskt i loggbok. Fartyg under tolv meter ska rapportera sina fångster efter den sista fiskeinsatsen och innan ankomst till hamn. Revideringen av kontrollförordningen innebär även att samtliga fartyg, senast den 31 december 2029, ska använda positionssändande utrustning. Även detta förväntas innebära en minskad möjlighet att redovisa fångst från ett fartyg med fiskerättigheter på ett mindre fartyg som fiskar på kustkvoterna.

Fiskefartyg med "nolltillstånd" uppgår till drygt 100 stycken och kräver viss administration av både HaV och näringen då fiskelicensinnehavare måste överlåta kvantiteter till sitt mindre fartyg om de exempelvis fångar några få kilogram av en kvot i samband med annat småskaligt fiske.

Förslag och motivering

HaV anser att de kvoter som omfattas av individuell fördelning genom fiskerättigheter och fiskemöjligheter också ska ha kustkvoter för fartyg som fiskar med passiva redskap under tio meter, dock med undantag för de fiskare som har fisketillstånd för havskräfta med bur. Det är främst kustkvoten för torsk i Skagerrak som kommer omfattas av några större kvantiteter sett till nuvarande fiske. Övriga demersala kustkvoter har idag en tilldelning som är 2 000 kilogram eller mindre eftersom fångsterna är väldigt låga med passiva redskap för fartyg under tio meter. Beslut om tilldelning till kustkvoterna ska göras på samma sätt som idag, det vill säga årligen beslutas

¹⁶ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning \(EG\) nr. 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar \(EG\) nr. 1967/2006 och \(EG\) 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar \(EU\) 2016/1139, \(EU\) 2017/2403 och \(EU\) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.](#)

utifrån de senaste årens infiskning. För att säkerställa att de minsta fiskefartygen får tillräckligt med kvantitet av olika fiskarter ska kustkvoterna vara väl tilltagna så att de inte behöver stoppas under året på grund av att kvoten är uppfiskad. Sedan införandet av det årliga systemet år 2017 har ingen kustkvot behövts stoppas. På samma sätt som idag ska det vara möjligt för HaV att föra över kvantiteter från kustkvoterna till det demersala systemet om infiskningen på kustkvoterna under året är låg.

För kvoterna i Nordsjön är bedömningen att inga kustkvoter behövs eftersom inga svenska fartyg under tio meter bedriver fiske där.

De tolv tillståndshavarna för passiva torskfångande redskap med fartyg över tio meter som idag omfattas av systemet med årliga individuella fiskemöjligheter ska också omfattas av ett system med individuella fiskerättigheter, men med särskilda regler vad gäller möjligheter för överlåtelse av fiskerättigheter och fiskemöjligheter (se vidare avsnitt 4.3.6). Sex av dessa fartyg har även fisketillstånd för havskräfta med bur. Att ett fartyg ska ingå i både ett system med individuella fiskerättigheter och samtidigt omfattas av kustkvoterna är opraktiskt och administrativt svårhanterligt. I fisket efter havskräfta med bur är det inte ovanligt att det även fångas torsk, vilket innebär svårigheter vid avräkningen av fångsterna om samma fartyg senare kan fiska med garn och även då fånga torsk. För att underlätta för fisket såväl som för förvaltningen ska därför denna grupp, som idag omfattas av årliga fiskemöjligheter, även omfattas av det nya systemet med individuella fiskerättigheter.

HaV anser vidare att "nolltillstånd" inte ska ingå i ett system med demersala fiskerättigheter, utan fångsterna med de fartygen ska avräknas kustkvoterna. Risken för felaktig rapportering väntas minska med tanke på de kommande kraven på daglig rapportering och positionssändande utrustning för samtliga fartyg genom den reviderade kontrollföreläggningen. I och med detta ser HaV en möjlighet för regelförenkling för både fisket och myndigheten. Pelagiska fartyg ska dock fortsatt ha "nolltillstånd" så att de har möjlighet att täcka sina eventuella bifångster av demersala fördelade arter.

4.3 Individuell fördelning

4.3.1 Fördelningsprincip

Den initiala fördelningen av kvoter är en viktig aspekt vid introduktionen av individuella fördelningssystem med överlåtbara fiskerättigheter. Det vanligaste är att utgå från historiskt fiske, men den kan också göras på andra sätt. Det finns olika för- och nackdelar ur rättviseperspektiv med olika tillvägagångssätt, vilket diskuteras i exempelvis Waldo (2006)¹⁷. Ett alternativ till att kvoterna fördelas ut baserat på historiskt fiske är att kvoterna auktioneras ut. "Gratis" initial tilldelning utifrån historiskt fiske av kvoter kan ses som orättvist men å andra sidan har dessa personer ofta en lång tradition av fiske efter de aktuella arterna. Om kvoter istället auktioneras ut så tillfaller det ekonomiska värdet staten och kommer därmed hela samhället till del. Vad som skulle kunna ses som orättvist med ett sådant tillvägagångssätt är att personer som traditionellt nyttjat bestånden riskerar att bli utan fiskerättigheter eftersom dessa tillfaller högstbjudande.¹⁸ Det riskerar också att förstärka en regional koncentration av fiskefartyg till kommuner där fisket varit mest lönsamt över tid. Inför det nuvarande årliga systemets införande valde HaV i huvudsak att utgå från historiskt fiske under en referensperiod (åren 2011–2014).

¹⁷ Waldo, S. (2006). [Fiskeriförvaltning med individuella kvoter](#).

¹⁸ Ibid.

Nuvarande tilldelningen för räkfisket i Skagerrak och Kattegatt baseras på antalet aktiva månader under referensperioden och fartygets ransonsklass i det system som fanns på plats före fördelningen med individuella årliga fiskemöjligheter år 2017. Detta var en modell som togs fram av de fiskare som bedrev detta fiske. Fördelningsmetodiken gynnade generellt de mindre aktiva fartygen, som oftast också är kortare. Med tanke på att det inom räkfisket inte finns någon kustkvot bedömdes detta som ett sätt att gynna det småskaliga räkfisket.

För räkfisket i Skagerrak och Kattegatt finns idag begränsningar för hur överlåtelser får göras under förvaltningsperioden (1 juli-30 juni). De som har fisketillstånd för nordhavsräka är indelade i två olika grupper; ransonsklass A-C respektive D-E, där omfördelningar endast får ske inom respektive grupp (generellt tillhör de mindre fartygen i längd ransonsklass A-C). Syftet är att värna verksamheten för fiskelicensinnehavare med mindre fartyg. Det har inneburit att de som ingår i ransonsklass D-E inte har bedömt det vara värt att äga fartyg i ransonsklass A-C då de ändå inte kan överlåta fiskemöjligheter av nordhavsräka under förvaltningsperioden mellan sina fartyg. Om vissa förutsättningar¹⁹ är uppfyllda finns det dock möjlighet att ta bort begränsningen under slutet av förvaltningsperioden.

Analys och synpunkter vid dialog

HaV har i dialogen med näringen lyft att det finns fördelar med en senare referensperiod än den som används i dagens system eftersom den bättre skulle spegla aktuellt fiske. Neringen är dock i stort sett enade om att de önskar samma fördelningsmodell (historisk infiskning) och samma referensperiod (åren 2011–2014) som nuvarande årliga system. Eftersom det är denna fördelningsmodell som legat till grund för de individuella årliga tilldelningarna sedan år 2017 har näringen anpassat sig efter och agerat utifrån den.

När det gäller fördelningen av kvoten för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt har det framförts från delar av räkfisket att fördelningsmodellen bör ändras. Bakgrunden till detta är att nuvarande fördelning inneburit att en relativt stor andel har omfördelats från det storskaligare räkfisket till det mer småskaliga jämfört med historiskt fiske under referensperioden. Att fördelningsmodellen inneburit att de generellt sett mindre fartygen i längd gynnas var en önskad effekt eftersom en målsättning var att gynna det mer småskaliga fisket. Till skillnad från övriga kvoter finns heller ingen kustkvot för nordhavsräka. Flera av de mindre räkfartygen har dock inte fiskat upp större delen av sina tilldelningar sedan införandet, utan överfört dem till andra fartyg under förvaltningsperioden.²⁰ Det finns indikationer på att olagliga utkast (så kallad high-grading) förekommer inom räkfisket och en del inom näringen har framfört att "omfördelningen" blev för stor och att det bland annat är detta som bidragit till att utkast av råräka²¹ har ökat. De större fartygen har behov av mer kvantitet då de byggt upp sin verksamhet efter större fångstvolym. Delar av näringen har därför undersökt stödet för en fördelningsmodell där viss andel av tilldelningen baseras på nuvarande modell och resterande på historisk infiskning. Detta skulle i så fall kombineras med att de som får minst i tilldelning lyfts till vissa minimivåer. Samtidigt har det gått flera år sedan nuvarande fördelningsmodell infördes år 2017 vilket inneburit att många anpassat sig efter den.

---

¹⁹ Högt nyttjande av kvoten i en av grupperna och lågt i den andra samtidigt som det är kortare tid kvar av förvaltningsperioden.

²⁰ Inom räkfisket finns det flera fartyg som fungerar som kvotfartyg, vilka dock i vissa fall används för annat fiske. Under år 2022 stod 32 fartyg för 95 procent av de totala landningarna av nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt (av totalt 62 fartyg med tillstånd för fisket) medan 23 fartyg landade mindre än två ton vardera.

²¹ Nordhavsräka delas in i två olika klasser: kokräka (stor) och råräka (liten). Kokräkan inbringar stort försäljningsvärde medan råräkan har ett betydligt mindre värde.

Det har framförts från delar av näringen att det inte finns något behov av att ha någon begränsning i hur överlåtelse ska kunna ske inom räkfisket i Skagerrak och Kattegatt. Det ska vara möjligt att tillåta överlåtelse mellan de två grupperna från förvaltningsperiodens början. Bakgrunden till att det inte är tillåtet med överlåtelse mellan grupperna i dagens system är för att skydda och bevara verksamheten för fiskelicensinnehavare med mindre fartyg.

I det nuvarande årliga systemet är det möjligt att inför varje fiskeår söka olika typer av fisketillstånd för nyetablering. Nya tillstånd kan endast beviljas om beståndssituationen tillåter det. På grund av fiskbeståndens status har majoriteten av ansökningarna om nyetablering inom det demersala systemet avslagits. Det är främst nya fisketillstånd för havskräfta med bur som beviljats mot bakgrund av att beståndssituationen för havskräfta varit god och bifångsterna inom detta fiske är låga. Eftersom dessa fiskare saknar fångsthistorik med det aktuella fisketillståndet/redskapet under referensperioden 2011–2014 har det årligen beslutats vilken tilldelning av fiskemöjligheter de ska få.

I redovisningen av uppdraget om att analysera faktorer att beakta i ett system med överlåtbara fiskerättigheter²² framförde HaV att regional extratilldelning borde vara förknippat med ett system med demersala fiskerättigheter. Detta kan ses som ett sätt att främja det småskaliga kustnära fisket och regionalt bedrivet fiske. Införande av regional extratilldelning av olika fiskarter är något som i dialogen framförts av delar av näringen. Detta har främst bedömts vara aktuellt för de som bedriver fiske i Kattegatt och är baserade i det området men det har även framförts att andra regioner skulle kunna vara aktuella för en sådan extratilldelning.

Förslag och motivering

HaV:s utgångspunkt är att det är viktigt med en förankrad fördelningsprincip. De flesta segment föredrar att fördelningsnycklarna i nuvarande system ska användas i ett kommande system med fiskerättigheter, eftersom näringen anpassat sig efter och agerat efter denna fördelning genom olika typer av investeringar. Därför bedömer HaV att referensperioden ska vara densamma som tidigare, det vill säga åren 2011–2014 där det sämsta året för varje art och kvotområde tas bort. Samma referensperiod bör tillämpas för samtliga fisken. Att ta bort det sämsta året syftar till att minska den negativa effekten för den som exempelvis har varit sjuk eller föräldraledig under referensperioden och på grund av detta haft ett år med sämre infiskning. Även om en senare referensperiod bättre skulle spegla aktuellt fiske så påverkar en tidigare period inte förvaltningen i någon högre grad, utan det bedöms viktigare att fördelningsprincipen har så bred förankring som möjligt inom fisket.

HaV anser att de nyetableringar som beviljats fisketillstånd sedan år 2017, vilka saknar fångsthistorik under referensperioden, ska beviljas fiskerättigheter som ska utgå från en särskild princip. Denna princip, som också använts för att beräkna de årliga tilldelningarna till dessa tillståndshavare, innebär att tilldelningen utgår från nivån på redan etablerade fiskelicensinnehavares tilldelning av olika arter inom det fisket. Det görs en rangordning, från lägst till högst, av etablerade tillståndshavares tilldelning baserat på fördelning utifrån fångsthistorik under referensperioden 2011–2014 och det aktuella årets kvot. Tilldelningen ska motsvara den tilldelning som den tillståndshavare inom den nedre tionde percentilen av tillståndshavare (enligt rangordningen ovan) får som högst. Detta innebär en högre tilldelning jämfört med vad den av de redan etablerade får som lägst, men inom den nedre tionde

---

²² [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

percentilen. Om den beräknade kvantiteten understiger grundtilldelningen för fisketillståndet kommer de lyftas till denna nivå.

HaV anser vidare att dagens begränsning i överlåtelser mellan de två grupperna i räkfisket har uppfyllt sitt syfte att skydda de "mindre" räkfartygen från uppköp. Samma typ av komponent ska därför finnas med i ett system med fiskerättigheter. Det behöver finnas en begränsning mellan vilka räkfartyg som kan överlåta fiskerättigheter mellan varandra men också finnas en möjlighet att ta bort begränsningen vad gäller överlåtelser av fiskemöjligheter under förvaltningsperioden, om vissa på förhand givna förutsättningar är uppfyllda. Fler fartyg bör dock ingå i den grupp som idag kallas ransonsklass D-E så att större möjligheter till överlåtelser av fiskerättigheter inom denna grupp kan medges.

Nuvarande fördelningsmodell inom räkfisket har medfört en utjämnande effekt som gynnat flertalet av de mindre fartygen då de fick högre tilldelning än vad de historiskt sett hade fiskat under referensperioden. HaV anser dock att fördelningsmodellen för räkfisket ska ändras genom att större delen av fördelningsnyckeln, exempelvis 75 procent, baseras på nuvarande modell och resten baseras på historisk infiskning under referensperioden 2011–2014. Detta för att få till en fördelning där tilldelningen ligger närmare hur fisket faktiskt bedrivs och för att minska risken för olovliga utkast. Den grundtilldelning som tas upp i avsnitt 4.3.4 nedan innebär samtidigt att alla som hamnar under den lyfts till en viss minstanivå.

I dagsläget anser HaV att regional extratilldelning av olika kvoter inte ska tilldelas för några områden. En sådan tilldelning skulle kräva en bedömning av vilka regioner som ska främjas och hur tilldelningarna i sådana fall ska bestämmas. På västkusten är fisket till stora delar ett blandfiske och det anses därför vara svårt att bestämma vilka som ska omfattas av en regional extratilldelning. En sådan tilldelning påverkar även nivån på andra fiskelicensinnehavares tilldelning. I Östersjön har det tidigare år främst fiskats efter torsk inom det demersala fisket varför det är enklare att tänka sig en regional extratilldelning för det östersjöbaserade fisket i framtiden. I Östersjön är möjligheterna till att fiska fler arter betydligt mer begränsade än på västkusten.

4.3.2 Vilka kvoter ska fördelas i ett system med fiskerättigheter?

I dagens årliga system ingår målarter samt kvoter som vid systemets införande år 2017 bedömdes kunna bli begränsande under en landningsskyldighet. Rödspotta i Skagerrak var med i systemet från början men togs bort inför år 2023 då kvoten nyttjades i mycket låg grad.

Liksom i dagens årliga system anser HaV att utgångspunkten är att målarter och kvoter som bedöms vara eller kunna bli begränsande för fisket ska omfattas av ett kommande system med fiskerättigheter. De kvoter som myndigheten anser ska omfattas av systemet, sett till nuvarande situation och infiskning de senaste åren, presenteras i tabellen nedan. Det är något färre kvoter jämfört med de som ingår i dagens system med årliga fiskemöjligheter då kvoterna för torsk i västra respektive östra Östersjön i nuläget inte bör omfattas av ett system med fiskerättigheter. När det gäller kvoten för torsk i Kattegatt så föreslås att denna endast fördelas på årlig basis och inte omfattas av fiskerättigheter (detta beskrivs närmare i nästa avsnitt).

Tabell 1. Översikt av kvoter som ska fördelas i ett system med demersala fiskerättigheter.

Fiskslag	Kvotområde
Gråsej	Nordsjön (joint)/Skagerrak/Kattegatt
Gråsej	Nordsjön, norsk ekonomisk zon
Havskräfta	Skagerrak/Kattegatt
Kolja	Nordsjön (joint)
Kolja	Nordsjön, norsk ekonomisk zon
Kolja	Skagerrak/Kattegatt
Nordhavsräka	Nordsjön, norsk ekonomisk zon
Nordhavsräka	Skagerrak/Kattegatt
Torsk	Nordsjön (joint)
Torsk	Nordsjön, norsk ekonomisk zon
Torsk	Skagerrak
Torsk	Kattegatt (bifångst) ²³
Vitling	Skagerrak/Kattegatt
Vitling, Bleka	Nordsjön, norsk ekonomisk zon

HaV anser vidare att det ska vara möjligt att lägga till kvoter i fördelningssystemet inom giltighetstiden, exempelvis om situationen för torsk i Östersjön förändras eller om nya TAC:er tillkommer som kan anses vara målarter eller kunna bli begränsande.

4.3.3 Bifångstkvoten för torsk i Kattegatt

HaV har i dialogen med näringen föreslagit att bifångstkvoten för torsk i Kattegatt inte längre ska omfattas av individuell fördelning utan istället av kustkvot, då det är viktigt att bifångstkvoter inte hamnar hos ett fåtal aktörer. HaV har vidare nämnt att det bör finnas möjlighet att vid behov lägga till kvoter i systemet. Detta bör bland annat avgöras utifrån nyttjandegrad, utkastnivåer och om kvoten fortfarande är en bifångstkvot. Förutsättningarna för torsken i Kattegatt kan i framtiden se annorlunda ut och det skulle då kunna bli aktuellt att fördela kvoten individuellt. Näringen anser däremot att kvoten bör fördelas från det att systemet träder ikraft. Det ges då bättre möjlighet för dem att planera sitt fiske utan att bli beroende av andra. Det har också framförts risker med så kallat "olympiskt fiske"²⁴ på kvoten om den inte fördelas individuellt, eftersom många fiskare kan tänkas vilja etablera fångsthistorik för en eventuell framtida individuell fördelning. Detta skulle kunna leda till negativ inverkan för ett bestånd som sedan länge varit svagt. Vidare har näringen även framfört risker och orättvisor med att fördela kvoten för torsk i Skagerrak individuellt men att inte göra det för kvoten i Kattegatt. Det skulle innebära att de med fångsthistorik och därmed tilldelning av torsk i Skagerrak har möjlighet att fiska på både den kvoten och kvoten i Kattegatt (om den är ofördelad), medan de som saknar tilldelning av torsk i Skagerrak (framförallt fiskare baserade runt Kattegatt) inte har möjlighet att fritt fiska torsk i Skagerrak.

Bifångstkvoten för torsk i Kattegatt har de senaste åren varit låg. Inför år 2024 sänktes den ytterligare och den svenska kvoten uppgår nu till 32 ton. Fångsterna har minskat de senaste åren. Skattningar från SLU visar att det år 2022 fångades runt 8 ton (landningar och utkast) på en kvot som det året uppgick till 36 ton.

²³ Se vidare avsnitt 4.3.3.

²⁴ Fartygen försöker fiska så mycket de kan och så snabbt som möjligt tills kvoten tar slut.

Att inte fördela denna kvot kan tänkas leda till negativ påverkan på ett bestånd som sedan länge varit svagt. Det kan innebära att det kommer fångas mer torsk i Kattegatt än vad som fångats de senaste åren när kvoten varit individuellt fördelad. HaV anser därför att kvoten för torsk i Kattegatt fortsatt ska hanteras på samma sätt som idag. Den ska fördelas individuellt men bör inte ingå i ett system med fiskerättigheter. I det fall att beståndssituationen förbättras, kvoten ökar i framtiden och om den inte längre anses vara en bifångstkvot kan det bli aktuellt att utreda om den istället bör omfattas av fiskerättigheter.

4.3.4 Grundtilldelning

Nuvarande fördelningssystem innehåller vissa grundnivåer och avsättningar av bifångster. Om en fördelning utifrån fångshistorik ger mindre kvantitet i individuell tilldelning än en viss nivå (minst 1 200 kilogram²⁵) görs ett extra tillägg så att varje tillståndshavare uppnår minst denna grundnivå. När det gäller fisketillstånd för fiskerier som har en blandad fångstsammansättning består grundnivån av en sammansättning av olika kvoterade och fördelade arter baserat på vetenskapligt skattad fångstsammansättning från SLU. För de fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd för havskräfta med bottentrål försedd med artsorterande rist görs ett tillägg i tilldelad kvantitet av havskräfta i syfte att främja möjligheten till ett mer selektivt fiske. Avsikten är att dessa ska ha en grundnivå för sina bifångster i de fall de inte når denna nivå genom sin egen fångsthistorik.

I dagens system finns även en minstanivå för tilldelning. Samtliga fiskelicensinnehavare som har en tilldelning av en kvot som är större än noll höjs därför till 20 kilogram.

Grundtilldelningar har av delar av näringen ansetts vara viktiga. Det ger en minstanivå som samtliga fiskare får tillgång till. Det har framförts att det är viktigt att nivåerna bör vara högre än tidigare om koncentrationsnivåerna höjs jämfört med dagens nivåer. Samtidigt har det också framförts att det är viktigt att det som går åt till grundnivåerna inte leder till alltför stor påverkan för dem som har fångsthistorik för kvoterna.

HaV anser att en grundtilldelning ska finnas i ett fördelningssystem med fiskerättigheter. Grundtilldelningen bör dock omfattas av fiskerättighet (och inte fördelas ut årligen) och ska endast delas ut det första året när systemet träder ikraft. Detta blir också mer kompatibelt med ett system med adekvat kvottäckning²⁶. Att besluta om och fördela nya grundtilldelningar årligen kräver också mer administration. Grundtilldelning ska endast baseras på det fiske som en fiskelicensinnehavare haft fisketillstånd för året före det att systemet med fiskerättigheter träder ikraft. En licensinnehavare som endast haft fisketillstånd för fiske efter havskräfta med bottentrål försedd med artsorterande rist kommer, liksom idag, inte få samma typ av grundtilldelning som en som även haft fisketillstånd för bottentrål utan rist. I ett blandfiske bör grundtilldelningen bestå av en artsammansättning som så långt som möjligt motsvarar skattad genomsnittlig fångstsammansättning. Med utgångspunkt från 2024 års nivåer för grundtilldelningar föreslår HaV följande nivåer som riktlinje. Eftersom det råder osäkerhet om eller när systemet kommer träda ikraft bör nivåerna ses över inför införandet:

- Fisketillstånd för havskräfta med bur: Havskräfta 4 000 kilogram
- Fisketillstånd för havskräfta med bottentrål försedd med artsorterande rist: Havskräfta 4 000 kilogram
- Fisketillstånd för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt: Nordhavsräka 3 900 kilogram

²⁵ Nivån är kopplad till att infiskningskraven för att beviljas förnyat fisketillstånd för nästkommande förvaltningsperiod för de flesta tillstånd uppgår till 1 000 kilogram.

²⁶ Se vidare avsnitt 4.3.6.

När det gäller grundtilldelning till de fiskelicensinnehavare som idag har fisketillstånd för bottentrål utan artsortering rist och/eller för passiva torskfångande redskap föreslås den totala nivån på grundtilldelning uppgå till 2 400 kilogram som fördelas mellan kvoterade fördelade arter i enlighet med genomsnittlig skattad fångstsammansättning för respektive redskap. Förslaget på 2 400 kilogram är baserat på 2024 års kvoter och innebär en dubbling av grundtilldelningarna gentemot dagens årliga system. Grundtilldelning kommer enbart ges till dem som inte når upp till nivåerna genom sin egen fångsthistorik.

4.3.5 Oallokerad avsättning av bifångster till ristfiske

I fisket efter havskräfta med bottentrål försedd med artsortering rist fångas betydligt mindre bifångst av fisk jämfört med bottentrål utan rist och det är därmed ett mycket artselektivt redskap. För att främja möjligheten till mer selektivt fiske anser HaV att detta fiske ska omfattas av en oallokerad tilldelning av sina bifångster. Avsättningen kommer göras årligen baserat på skattningar från SLU. Tilldelning av bifångsterna kommer alltså inte fördelas individuellt, utan räknas av gemensamt för samtliga som fiskar med bottentrål försedd med artsortering rist. Målsättningen är att avsättningen ska vara tillräckligt stor för att fiske med detta selektiva redskap kan bedrivas hela året utan att en tillståndshavares bifångster ska behöva täckas individuellt.

4.3.6 Fisketillstånd i ett system med fiskerättigheter

Mot bakgrund av att olika arter fångas och att olika redskap används inom det demersala fisket finns det idag olika typer av fisketillstånd. Bakgrunden till fisketillstånden är bland annat att begränsa fiskeanstängningen med olika redskap, så att exempelvis inte alltför många fiskelicensinnehavare använder mindre selektiva redskap. Ett annat syfte är att motverka oönskad förflyttning av överkapacitet mellan olika segment. Nedan beskrivs de tillståndstyper som föreslås finnas i ett system med demersala fiskerättigheter med kompletterande regler.

Fisketillstånd för passiva torskfångande redskap (garn, nät och långlinor)

Idag finns tolv fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd att fiska med garn, nät och/eller långlinor med ett fartyg över tio meter. Dessa ska omfattas av individuella fiskerättigheter. Tilldelningen till dessa ska baseras på historisk infiskning under referensperioden, på samma sätt som idag. För att underlätta för detta småskaliga kustnära fiske ska samtliga licensinnehavare beviljas tillstånd att fiska med både garn, nät och långlinor, även om de inte har den möjligheten i dagens system. Möjligheten att fiska med fler redskap ger licensinnehavaren större flexibilitet i sin verksamhet. Då dessa fiskare redan har individuella tilldelningar av olika kvoter bedöms det inte påverka beståndet om de får ökad möjlighet att fiska med olika typer av passiva torskfångande redskap.

Överlåtelser av fiskerättigheter från de som har fisketillstånd för passiva torskfångande redskap till de som har någon typ av trålfisketillstånd ska inte tillåtas. Detta är ett sätt att motverka att fiskerättigheterna inom det småskaliga fisket omfördelas till trålfisket. Det bör dock finnas möjlighet till överlåtelser av fiskemöjligheter till trålfisket under året i syfte att fiskemöjligheter inte ska lämnas outnyttjade.

Idag finns ett fåtal fysiska och juridiska personer som har inflytande²⁷ över både fisketillstånd för passiva torskfångande redskap samt trålfisketillstånd. Dessa företag ska, i samband med att ett system med fiskerättigheter införs, få möjlighet att bestämma hur stor kvantitet av olika kvoter de avser att fiska med sitt tillstånd för passiva torskfångande redskap respektive trål. Därefter kommer det inte att vara möjligt för dem att överlåta fiskerättigheter eller fiskemöjligheter mellan sina fartyg/fisketillstånd. Den här möjligheten kommer endast ges till de företag som kan visa att de har haft inflytande över dessa fisketillstånd före den 1 januari 2024 och fram till dess att systemet träder ikraft.

Fisketillstånd för havskräfta med bur

Idag finns drygt hundra fiskelicensinnehavare med fisketillstånd för havskräfta med bur. Dessa ska omfattas av individuella fiskerättigheter. Tilldelningen ska på samma sätt som idag baseras på historisk infiskning under referensperioden.

På samma sätt som för fartyg över tio meter med fisketillstånd för torskfångande passiva redskap ska överlåtelser av fiskerättigheter från dessa tillståndshavare till de som har trålfisketillstånd inte vara tillåtet. Detta är ett sätt att motverka att fiskerättigheter omfördelas till trålfisket. Det bör dock finnas möjlighet till överlåtelser av fiskemöjligheter under året till trålfisket, i syfte att fiskemöjligheter inte ska lämnas outnyttjade.

Det finns idag flera fysiska och juridiska personer som har inflytande över både fisketillstånd för havskräfta med bur samt trålfisketillstånd. Dessa företag har i vissa fall anpassat sin verksamhet utifrån att havskräfta överlåts mellan tillstånden. För att inte försämra befintliga företags konkurrensförhållanden anser HaV att dessa företag, i samband med att ett system med fiskerättigheter ska införas, får möjlighet att bestämma hur stor kvantitet av olika kvoter de avser att fiska med sitt bur- respektive tråltillstånd. Därefter kommer det inte att vara möjligt för dem att överlåta fiskerättigheter eller fiskemöjligheter mellan sina fartyg/fisketillstånd. Den här möjligheten kommer endast ges till de företag som kan visa att de har haft inflytande över dessa fisketillstånd före den 1 januari 2024 och fram till dess att systemet träder ikraft.

Fisketillstånd för demersal trål kombinerat med regler om adekvat kvottäckning

Inom det demersala trålfisket (fisket med bottenrål) i Västerhavet bedrivs olika typ av fisken med olika slags trålredskap. Dessa fiskeredskap har varierande grad av selektivitet. Mot denna bakgrund finns det olika slags trålfisketillstånd.

Trålfiske efter havskräfta och fisk bedrivs antingen med bottenrål försedd med artsortande rist som endast får låg andel bifångst av fisk (TR2_R), bottenrål försedd med seltrapanel (TR2) i vilken en större andel av fångsten utgörs av fisk²⁸ eller stormaskig bottenrål (TR1) som fångar stor fisk. Av de drygt 110 fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd för torskfångande trålredskap i Västerhavet är det 29 stycken som endast har tillstånd för TR2_R, medan resten har tillstånd för alla tre redskapskategorierna (TR1, TR2 och TR2_R).

Fiske efter nordhavsräka bedrivs med bottenrål försedd med artsortande rist som selekterar bort i stort sett all fisk. Förutsatt att fiskelicensinnehavaren har tillräckligt med fiskemöjligheter för att täcka bifångst är det tillåtet att kombinera risten med en så kallad fångstpåse/tunnel för att

²⁷ Begreppet inflytande innebär här att en person bedöms ha inflytande över ett fartygs fiskemöjligheter om denne är fiskelicensinnehavare, ägare till fiskefartyget eller företrädare för fysisk eller juridisk person som innehar fiskelicensen eller äger en andel av fiskefartyget.

²⁸ Tidigare användes två olika varianter av seltratrål men under år 2019 förbjöd EU användandet av den ena varianten (möjlighet till undantag finns).

samtidigt kunna fånga fisk.²⁹ Idag finns 62 tillståndsinnehavare med fisketillstånd för räkfiske i Skagerrak och Kattegatt.

Samtliga demersala trålfiskare ska omfattas av individuella fiskerättigheter. Under samråden med näringen har det framförts att ett system med demersala fiskerättigheter, där fisketillstånden finns kvar på samma sätt som idag, kommer innebära mindre flexibilitet och inlåsningseffekter i systemet. Att ha flera olika tillståndstyper för demersal trål i kombination med fiskerättigheter innebär ett behov av begränsningar i hur överlåtelser mellan de olika redskapskategorierna/redskapstillstånden får lov att göras. Dessa begränsningar riskerar leda till olika inlåsningar samt en risk för oklara överenskommelser och bulvanförhållanden. Det innebär även en minskad möjlighet för befintliga yrkesfiskare att kunna anpassa och diversifiera sitt fiske (de är i många fall bundna till antingen kräft-/fiskfiske eller räkfiske) och en minskad möjlighet för nya fiskare att kunna utveckla sin verksamhet. Det senare är en viktig del i att få till en generationsväxling och kunskapsöverföring inom fisket, vilket det svenska yrkesfisket är i stort behov av. Ett tänkbart sätt att motverka de inlåsningseffekter som beskrivits ovan i ett system med överlåtbara fiskerättigheter är att bara ha ett och samma tillstånd för demersala trålredskap. HaV bedömer att detta i sådana fall kräver andra mekanismer för att anpassa användning av olika trålredskap som skiljer i selektivitet, när detta behövs utifrån den individuella kvotsituationen hos en tillståndshavare. En möjlig sådan mekanism är ett krav på så kallad "adekvat kvottäckning" när det gäller vilka redskap en tillståndshavare får lov att ha ombord under fiskeresan. Med adekvat kvottäckning avses ett krav på en minstanivå av kvoter som en tillståndshavare behöver ha individuellt för att påbörja en fiskeresan med ett visst redskap ombord. Hamnar kvotinnehavet under den nivån någon gång under förvaltningsperioden (normalt sett ett kalenderår) så får fiske inte längre bedrivas med det aktuella redskapet förrän tillståndshavaren skaffar sig tillräckligt med kvantitet igen för att anses ha adekvat kvottäckning.

HaV anser därför att ett system med fiskerättigheter ska kombineras med samma fisketillstånd som idag, förutom att tillstånden för TR1, TR2, TR2_R och nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt slås ihop till ett gemensamt demersalt tråltillstånd. Samtidigt ska det införas ett krav på adekvat kvottäckning för samtliga dessa redskapstyper för att få lov att påbörja en fiskeresan. Om kravet på adekvat kvottäckning är uppfyllt för exempelvis TR2_R men inte för övriga redskap så får de inte tas med ombord på fiskeresan. Lämpliga nivåer på adekvat kvottäckning bör baseras på bästa tillgängliga vetenskapliga underlag och olika nivåer för Skagerrak och Kattegatt.

De som har demersalt trålfisketillstånd ska inte kunna skaffa sig fiskerättigheter från burfisket efter havskräfta eller fisket med passiva torskfångande redskap (garn, nät och långlinor). Detta är ett sätt att skydda dessa fisken från uppköp. Det kan dock komma att finnas möjlighet till överlåtelser av fiskemöjligheter under året till trålfisket, men endast i syfte att fiskemöjligheter inte ska lämnas outnyttjade under året.

Det finns idag flertalet fysiska och juridiska personer som har inflytande över både fisketillstånd för havskräfta med bur samt trålfisketillstånd. Dessa företag har i vissa fall byggt upp sin verksamhet så att de överlåter havskräfta från sitt burtillstånd till sitt tråltillstånd. För att inte ändra ett befintligt företags konkurrensförhållanden anser HaV att dessa företag, i samband med att ett system med fiskerättigheter införs, ska få möjlighet att bestämma hur stor kvantitet av olika kvoter de avser att fiska med sitt bur- respektive tråltillstånd. Därefter kommer det inte att vara möjligt för dem att överlåta fiskerättigheter eller fiskemöjligheter mellan sina fartyg/fisketillstånd. Den här

---

²⁹ [\(EU\) 2020/2013 av den 21 augusti 2020 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2019/1241 vad gäller tekniska åtgärder för vissa demersala och pelagiska fisken i Nordsjön och i de sydvästra vatten.](#)

möjligheten kommer endast ges till de företag som kan visa att de har haft inflytande över dessa fisketillstånd före den 1 januari 2024 och fram till dess att systemet träder ikraft.

Fiske i norsk ekonomisk zon i Nordsjön

I norsk ekonomisk zon i Nordsjön har 18 fartyg fisketillstånd för nordhavsräka och 9 fartyg fisketillstånd för vitfisk. De fiskelicensinnehavare som beviljas fisketillstånd i området ska tilldelas individuella fiskerättigheter baserat på fångsthistorik under referensperioden på samma sätt som i dagens system.

Det kommer endast vara möjligt att överlåta fiskemöjligheter i norsk ekonomisk zon i Nordsjön under förvaltningsperioden till andra som har fisketillstånd i norsk ekonomisk zon i Nordsjön då det krävs ett särskilt godkännande från Norge för att få lov att bedriva fiske i deras zon.

4.3.7 Pelagiskt fiske

De fiskelicensinnehavare som endast har fisketillstånd för pelagiskt fiske och som har fångsthistorik av demersala kvoter under referensperioden ska, på samma sätt som idag, beviljas individuell årlig tilldelning³⁰. Dessa ska alltså inte tilldelas demersala fiskerättigheter. Det kommer inte heller vara tillåtet för tillståndshavare med endast pelagiskt tillstånd att skaffa sig demersala fiskerättigheter. Om innehavare av pelagiskt tillstånd tillåts handla med demersala fiskerättigheter finns risk att de skaffar sig en stor andel demersala fiskerättigheter för att kunna täcka sina eventuella bifångster. De pelagiska fartygen kommer ha samma möjlighet som idag att under förvaltningsperioden skaffa sig kvantiteter för att täcka demersala bifångster.

Det har vidare diskuterats om det bör finnas möjlighet för pelagiska tillståndshavare att ha inflytande över demersala fiskerättigheter. Det finns idag flera pelagiska tillståndshavare som har inflytande över fartyg med tilldelning av individuella demersala fiskemöjligheter. För att säkerställa att aktivt demersalt fiske bedrivs med samtliga demersala fartyg med fiskerättigheter så anser HaV att det behövs ett aktivitetskrav³¹ som är högre än i dagens system. Avsikten är att demersala kvoter i första hand ska fångas av demersala fartyg, även om överlåtelser av fiskemöjligheter under året till pelagiska fartyg för att täcka eventuella bifångster av demersala arter ska vara möjligt. Om större andelar av fiskemöjligheter under året överförs till pelagiska fartyg kan det bli aktuellt att införa regler som motverkar ett sådant förfarande, som exempelvis höjning av aktivitetskraven.

4.4 Aktivitetskrav för att beviljas förnyat fisketillstånd

När fisket fördelas genom individuella fiskerättigheter eller fiskemöjligheter är det viktigt att någon typ av aktivitetskrav finns för att beviljas förnyat fisketillstånd för nästkommande förvaltningsperiod (normalt sett ett kalenderår). Därför omfattas dagens system med fiskemöjligheter av infiskningskrav för att beviljas förnyat fisketillstånd. Saknas infiskningskrav kan ett fördelningssystem ge inlåsnings effekter där mindre aktiva yrkesfiskare tilldelas kvantiteter som inte nyttjas och flertalet fartyg kan bli liggandes vid kaj större delen av året.

---

³⁰ Idag finns ett fåtal fiskelicensinnehavare som har både demersalt och pelagiskt tillstånd. Dessa ska få demersala fiskerättigheter.

³¹ Se vidare avsnitt 4.4.

Analys och synpunkter vid dialog

För att landningsskyldigheten ska kunna genomföras på bästa möjliga sätt när det gäller begränsande arter är det viktigt att de för Sverige tillgängliga kvantiteterna fördelas till de som avser att fiska.

Det har i samråden med näringen framförts att ett framtida system med fiskerättigheter skulle kunna omfattas av infiskningskrav för att beviljas förnyat fisketillstånd och därmed få en individuell tilldelning nästkommande förvaltningsperiod, på liknande sätt som redan finns i nuvarande system. Dagens infiskningskrav har dock lett till en situation där vissa fartyg endast fiskar tillräcklig mängd fisk för att enbart uppfylla infiskningskravet. I ett framtida system med fiskerättigheter bör detta minska men det kan ändå tänkas finnas fiskelicensinnehavare som inte är särskilt aktiva utan istället överlåter sina fiskemöjligheter under förvaltningsperioden till andra fiskare. Skulle infiskningskraven öka betydligt kan det tänkas att några tillståndshavare inte uppnår dem vilket skulle kunna medge utrymme inom systemet för etablering av nya fiskare som önskar bedriva ett aktivt fiske.

Det har vidare framförts att det är viktigt att systemet inte möjliggör en koncentration av fiskerättigheter till tillståndshavare som skaffar sig kvoter för att sedan hyra ut dessa under förvaltningsperioden. Ett förslag som framförts är att krav på fiskeaktivitet skulle kunna motverka ett sådant agerande.

En annan åsikt som framförts är att HaV bör införa en mekanism i aktivitetskraven som innebär att om en fiskelicensinnehavare själv inte avser att nyttja sina fiskemöjligheter under förvaltningsperioden så måste möjligheterna tillgängliggöras och överlåtas till andra licensinnehavare. Ett alternativ som lyfts till detta är att HaV ska återta de fiskemöjligheter som inte ska nyttjas under perioden och sedan fördela ut dem till de licensinnehavare som avser att fiska.

Förslag och motivering

HaV bedömer att det skulle bli administrativt svårt att "tvinga" de som inte nyttjar eller tillgängliggör sin tilldelning att överlåta dessa kvantiteter till andra fiskelicensinnehavare under förvaltningsperioden. Likaså att myndigheten ska återta och under året omfördela kvantitet från de som inte avser att nyttja sin tilldelning. Det bedöms vara upp till tillståndsinnehavaren själv att besluta om hur den egna tilldelningen ska nyttjas.

HaV anser dock att demersala fiskerättigheter och fisketillstånd ska innehas av aktiva fiskare. I syfte att motverka förekomsten av mindre eller helt inaktiva fartyg i den svenska fiskeflottan ska ett demersalt system med fiskerättigheter omfattas av krav på infiskning för att beviljas förnyat fisketillstånd nästkommande förvaltningsperiod. Systemet kan annars ge inlåsnings effekter där mindre aktiva yrkesfiskare tilldelas kvantiteter som inte nyttjas. Aktivitetskravet för det nya föreslagna demersala tråltillståndet³² och fisketillståndet för nordhavsräka i norsk ekonomisk zon i Nordsjön ska sammantaget uppgå till ungefär 25 procent av de samtliga fiskemöjligheter som en fiskelicensinnehavare har fått i tilldelning vid årets initiala fördelning^{33,34}. När licensinnehavaren inte upp till denna nivå senast den 30 november årligen blir licensinnehavaren av med fisketillståndet och de individuella fiskerättigheter som hör till det. Om det finns särskilda skäl så

³² Se vidare avsnitt 4.3.6.

³³ Förvaltningsperioden för samtliga demersala kvoter idag är 1 januari-31 december, undantaget kvoten för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt som sträcker sig från den 1 juli-30 juni. Inför införandet bör det ses över om det finns möjlighet att denna kvot kan omfattas av samma aktivitetskrav eller om kvoten behöver ha ett separat aktivitetskrav.

³⁴ För de fiskelicensinnehavare som också har pelagiskt tillstånd kommer fångsterna av demersala arter i pelagiskt fiske inte att medräknas i aktivitetskravet.

ska det finnas möjlighet att medge undantag från aktivitetskravet. Exempel på särskilda skäl skulle kunna vara långtidssjukskrivning, höga kvoter (som exempelvis havskräfta i Skagerrak och Kattegatt varit de senaste åren och nyttjandet därför totalt sett varit lågt), fartyget varit på varv eller liknande omständighet som inneburit att fiske inte har kunnat bedrivas under större delen av året.

I nedanstående fall ska infiskningskraven fortsatt vara i form av en kvantitet som ska vara uppfyllda senast den 30 november årligen. När fiskelicensinnehavaren inte upp till nivåerna upphör fisketillstånden och de individuella fiskerättigheter som hör till dem.

- De fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd för havskräfta med bur ska omfattas av ett infiskningskrav på 800 kilogram av individuellt fördelade kvoter. Det är samma nivå som gäller för detta fiske idag.
- De fiskelicensinnehavare som både har fisketillstånd för havskräfta med bur och demersal trål ska omfattas av ett infiskningskrav på 800 kilogram för bur samtidigt som aktivitetskravet på ungefär 25 procent kommer beräknas på licensinnehavarens samtliga fiskemöjligheter (inklusive havskräfta som fångats med bur).
- För de fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd för passiva torskfångande redskap med fartyg över tio meter ska infiskningskravet uppgå till 1 500 kilogram. På samma sätt som idag ska infiskningskravet inte enbart omfatta individuellt fördelade kvoter utan samtliga arter ska ligga till grund för infiskningen. Detta på grund av att några av tillståndshavarna behöver detta fisketillstånd för att kunna fiska efter andra arter som inte är individuellt fördelade (exempelvis äkta tunga).
- De fiskelicensinnehavare som har fisketillstånd för vitfisk i norsk ekonomisk zon i Nordsjön ska omfattas av ett infiskningskrav som uppgår till 5 000 kilogram av individuellt fördelade kvoter.

4.5 Koncentrationsnivåer

Vid införande av ett system med fiskerättigheter i det demersala fisket kan en viss koncentration av fiskerättigheter över tid förväntas leda till färre antal aktörer och fartyg. Samtidigt som det finns fördelar med att öka kapacitetsutnyttjandet och att fisket bedrivs mer effektivt kan det uppstå en situation där många fiskefartyg säljer sina fiskerättigheter. Detta kan få oönskade ekonomiska och sociala konsekvenser. Om fiskerättigheter koncentreras till ett fåtal aktörer kan det innebära att vissa hamnars fiskerelaterade verksamhet minskar eller helt försvinner och det kan då leda till regional obalans. HaV har därför i tidigare regeringsuppdrag³⁵ föreslagit att ett system med demersala fiskerättigheter bör kombineras med högsta tillåtna innehav av fiskerättigheter (så kallade koncentrationsnivåer).

I dagens årliga demersala system gäller koncentrationsnivåerna per kvot. Detta skiljer sig från det pelagiska systemet för vilket det framgår i lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter, att en fiskelicensinnehavares innehav av fiskerättigheter får motsvara högst tio procent av den del av de nationella pelagiska fiskekvoterna som görs tillgängliga för fiske genom individuella kvoter.

Analys och synpunkter vid dialog

Vid diskussion med näringen om vad koncentrationsnivåerna skulle kunna uppgå till har det framkommit att de inte är överens. Delar av näringen anser att de ska vara tillräckligt höga så att

³⁵ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

det ges möjlighet för de företag som önskar satsa på sitt fiske att skaffa sig tillräckligt med fiskerättigheter. Andra anser däremot att det finns risker med höga koncentrationsnivåer eftersom det är dessa som avgör hur den framtida demersala fiskeflottan ska se ut och för att inte bidra till en för stor strukturuomvandling har det framförts att vissa nivåer bör vara lägre än dagens.

För att möjliggöra ett högre kvotnyttjande har det föreslagits att det bör finnas en viss flexibilitet, bland annat i form av en "hyrdel" i kilogram som innebär att det ska finnas en separat nivå för innehav av fiskemöjligheter under förvaltningsperioden (normalt sett ett kalenderår) som är högre än koncentrationsnivån för fiskerättigheter. Denna skulle gälla från början av perioden. Delar av näringen bedömer att en "hyrdel" är en viktig komponent i systemet för att ge ökad möjlighet för dem som vill fiska mer under en förvaltningsperiod. HaV anser dock att det finns en risk att en sådan "hyrdel" leder till olika typer av överenskommelser mellan fiskare som kan innebära ökad ägarkoncentration. Samtidigt kan nivåerna på aktivitetskraven för att beviljas förnyat fisketillstånd för nästkommande förvaltningsperiod innebära att denna risk minskar. Ju högre aktivitetskrav, desto mindre risk för denna typ av avtal.

Det har också diskuterats att det bör införas en minstanivå i kilogram som överlåtelse av fiskemöjligheter ska kunna göras upp till, oavsett vad koncentrationsnivån medger. Detta för att företag inte ska påverkas alltför kraftigt vid stora kvotnedgångar.

Förslag och motivering

En flotta som är i balans med resursen är viktigt för att nå ett hållbart fiske. Det kan exempelvis minska risken för incitament till olovliga utkast. Vid införande av ett system med överlåtbara fiskerättigheter kan en viss flottreduktion förväntas. En sådan reduktion kan innebära en positiv effekt för bestånden eftersom det bör leda till en flotta i större balans med resursen. För att undvika att möjligheten till överlåtelse under året leder till oönskade effekter, såsom regional obalans genom koncentration av fiskemöjligheter hos ett fåtal fiskare, föreslår HaV koncentrationsnivåer för vissa arter och kvotområden på samma sätt som i dagens årliga system. Myndigheten bedömer att en gemensam koncentrationsnivå för samtliga fördelade kvoter som i det pelagiska fisket inte är lämpligt i det demersala fisket som oftast bedrivs genom ett blandfiske efter flera olika demersala arter. Kvoten för havskräfta i Skagerrak och Kattegatt har de senaste åren varit hög jämfört med exempelvis kvoten för vitling i Skagerrak och Kattegatt. En gemensam procentsats skulle kunna innebära att ett fåtal aktörer kan inneha hela kvoten för vitling. Detta är inte lämpligt eftersom vitling fås som bifångst vid trålfiske och skulle leda till minskade möjligheter att efterleva landningsskyldigheten.

Det finns ingen koncentrationsnivå för kvoterna i norsk ekonomisk zon i Nordsjön i dagens system. Det bedöms heller inte nödvändigt om fiskerättigheter införs eftersom det endast är ett fåtal fiskelicensinnehavare som bedriver fiske efter dessa kvoter. Det bedöms inte påverka det regionala och lokala fisket i Sverige om det saknas koncentrationsnivåer för dessa kvoter.

I dagens årliga demersala system finns regelverk som innebär att samtliga fiskemöjligheter som en person har inflytande över kan beaktas vid beräkning av koncentration. HaV anser att hänsyn till inflytande även ska tas i ett system med demersala fiskerättigheter.

Att det råder överetablering av exempelvis fisketillstånd för nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt³⁶, att det finns indikationer på utkast och att det av uppdraget framkommer att kapaciteten ska anpassas till tillgängliga fiskemöjligheter pekar på ett behov av minskat antal

³⁶ Regeringsuppdrag - [Balansen mellan fiskeflottan och tillgängliga fiskemöjligheter](#) (HaV, 2014).

fartyg/fisketillstånd. Detta talar för att koncentrationsnivåerna bör vara högre än dagens nivåer. HaV anser att nivåerna ska vara 2-4 procent högre än idag för att möjliggöra flexibilitet för befintliga företag att vidareutvecklas. Förslag på nivåer presenteras i tabell 2.

HaV anser vidare att koncentrationsnivåerna ska kombineras med en minstanivå i kilogram. Om exempelvis kvoten för torsk i Skagerrak ett år är 100 ton, koncentrationsnivån är tio procent och minstanivån är 15 ton så skulle det innebära att en fiskelicensinnehavare kan ha fiskemöjligheter motsvarande 15 ton under året, trots att koncentrationsnivån egentligen motsvarar 10 ton. Detta för att företag inte ska påverkas för mycket vid stora kvotnedgångar. Minstanivåerna skulle kunna uppgå till 25-50 procent av 2024 års koncentrationsnivåer i kilogram för respektive kvot. Eftersom det råder osäkerhet om eller när systemet kommer träda ikraft bör nivåerna ses över inför införandet.

Tabell 2: Förslag till högsta tillåtna innehav av fiskemöjligheter (koncentrationsnivåer).

Fiskslag	Kvotområde	Koncentrationsnivå (%)
Gråsej	Nordsjön/Skagerrak/Kattegatt	11
Havskräfta	Skagerrak/Kattegatt	7
Kolja	Skagerrak/Kattegatt	17
Nordhavsräka	Skagerrak/Kattegatt	8 respektive 12 ³⁷
Torsk	Skagerrak	10
Torsk	Kattegatt ³⁸	13
Vitling	Skagerrak/Kattegatt	11

4.6 Nyetablering

Antalet yrkesfiskare i Sverige har minskat under många år samtidigt som medelåldern ökat. Utvecklingen i den svenska yrkesfiskarkåren visar på en nedåtgående trend för antal fiskelicenser. Antalet fiskelicenser i det svenska fisket har minskat från 1 277 år 2016 till 937 den 31 december 2023.

Parallellt som antalet fiskelicenser har blivit färre har också medelåldern för de med fiskelicens ökat. Medelåldern bland svenska yrkesfiskare idag är 61 år³⁹ (år 2017 var den 58 år) och många är över pensionsåldern.

För att få sälja fångst som fångats i havet och använda fler redskap än vad som krävs enligt 9 a § fiskelagen (1993:787), behövs en fiskelicens. Fiskelicensen är knutet till ett specifikt fiskefartyg och kan innehas av en fysisk eller juridisk person. I fiskelagen anges kriterier som ska vara uppfyllda för att en licens ska kunna beviljas. Dessa innebär att fisket ska bedrivas i näringsverksamhet, att fartyget ska ha anknytning till svensk fiskenäring, att fartyget är registrerat som fiskefartyg samt att fiskekapacitet i form av maskinstyrka och bruttodräktighet ska föras ut ur fiskeflottan vid införsel av ny kapacitet. Vid bedömningen av om fisket bedrivs i näringsverksamhet ligger tyngdpunkten på om verksamheten kan anses vara en

³⁷ För räkfisket i Skagerrak och Kattegatt föreslås två separata koncentrationsnivåer då tillståndshavarna delas in i två olika grupper. Se vidare om hur räkfisket föreslås fördelas i avsnitt 4.3.1.

³⁸ Ingen förändring gentemot dagens koncentrationsnivå föreslås för kvoten, se vidare avsnitt 4.3.3.

³⁹ Medelåldern är något lägre då omkring tio procent av fiskelicensinnehavarna är juridiska personer (år 2017 var omkring tre procent juridiska personer). Generellt sett inom fisket är det fler yngre personer än äldre som har en juridisk person som licensinnehavare.

förvärvsverksamhet som sker yrkesmässigt eller om det är fråga om hobbyverksamhet (fritidsfiske).

I dagens system med fiskemöjligheter finns det möjlighet att söka olika typer av fisketillstånd för nyetablering inför varje fiskeår. Nya fisketillstånd kan endast beviljas om beståndssituationen tillåter det. På grund av fiskbeståndens status har emellertid majoriteten av ansökningarna om nyetablering avslagits sedan systemet infördes år 2017. Det är främst nya fisketillstånd för havskräfta med bur som beviljats då beståndssituationen för havskräfta varit god och bifångsterna som fångas inom detta fiske är låga.

Analys och synpunkter vid dialog

Konkurrenskraften inom fisket behöver höjas och en kunskapsöverföring krävs till nya generationer fiskare. Intresse för yrkesfiske och möjligheten för yngre att etablera sig inom fisket behöver öka. Det är också flera andra verktyg, utöver ändringar kopplat till fördelningssystem, som behöver ses över för att främja förnyring och nyrekrytering.

Samtidigt som fiskarkåren blir äldre kommer signaler från stora delar av det demersala fisket att intresset för att bli yrkesfiskare är lågt på grund av flera olika skäl och som inte direkt har något att göra med utformningen av fördelningssystemet. De flesta inom näringen anser dock att god lönsamhet är avgörande för att få till en förnyring inom fisket; om det inte finns förutsättningar att bedriva ett lönsamt fiske kommer företag att lägga ner och nya generationer fiskare kommer istället välja andra yrken. Ju högre lönsamhet, desto bättre förutsättningar för att fler söker sig till yrket. Det pelagiska systemet med överlåtbara fiskerättigheter har underlättat för generationsväxlingar inom befintliga fiskeföretag och medfört en ökad lönsamhet, vilket lett till nya fartyg med bättre och säkrare arbetsmiljö samt mer avancerad teknik. Detta har gjort det enklare att rekrytera yngre till fartygsbesättningarna.

Olika sätt att främja etablering av nya fiskare genom ett fördelningssystem med fiskerättigheter har diskuterats med näringen. Det har bland annat framförts att tillståndshavare, vid överlåtelser av fiskerättigheter, ska lämna ifrån sig en viss andel av fiskerättigheterna till HaV. Dessa skulle sedan myndigheten kunna använda för att fördela ut till nyetablerade som uppfyller vissa krav.

Ett annat förslag som tagits upp är att HaV ska ha möjlighet att inför en ny förvaltningsperiod (normalt sett ett kalenderår) överföra lika stor andel av kvoter från samtliga fiskelicensinnehavare för etablering av nya fiskare. Detta ska dock endast vara möjligt om beståndssituationen tillåter det.

Ett ytterligare förslag som framförts är möjligheten att införa någon typ av lärlingskvot. Om en fiskelicensinnehavare har med en yngre person ombord under större delen av en förvaltningsperiod så skulle ett extra tillägg av fiskemöjligheter av vissa kvoter kunna delas ut nästkommande förvaltningsperiod. Dessa skulle då inte vara möjliga att överlåta.

Förslag och motivering

Det viktigaste när det gäller att få till en förnyring och etablering av nya inom fiskarkåren är att förvaltningen skapar förutsättningar för ett lönsamt fiske. Det behöver även finnas möjligheter för nya tillståndshavare att gradvis kunna bygga upp och anpassa sin verksamhet. Sådana möjligheter ökar med minskat antal begränsningar och mer regelförenklingar för företagen.

Det bedöms inte vara aktuellt att införa någon typ av lärlingskvot. Ett sådant förfarande skulle kunna missbrukas genom att exempelvis en fiskelicensinnehavare anger att en yngre närstående

till denne har varit med ombord och som ändå skulle ha varit med. HaV skulle heller inte ha möjlighet att följa upp att den yngre personen verkligen varit med ombord.

En risk med att fiskelicensinnehavare vid överlåtelser av fiskerättigheter ska lämna ifrån sig en viss andel är att det kommer bli mindre överlåtelser ett tag efter införandet av systemet. Detta innebär att "potten" för etableringar av nya fiskare skulle bli mindre ju längre tid det går.

HaV anser sammantaget att det lämpligaste alternativet är att införa en komponent som innebär att myndigheten kommer kunna överföra andelar av olika kvoter, men endast inför en sådan förvaltningsperiod när tillgången på fisk tillåter det. Det kommer då överföras lika stor andel från samtliga fartyg. Det ska inte vara möjligt för nyetablerade att överlåta sina fiskerättigheter till någon annan under en period på minst fem år. Det kommer dock vara möjligt för dem att överlåta fiskemöjligheter under året.

Ett system med fiskerättigheter i sig innebär att det ska vara möjligt för någon som sedan tidigare inte har fiskerättigheter att kunna skaffa dessa och därigenom etablera sig. Då det krävs fiskelicens för att ens kunna få fiskerättigheter så måste kvantiteterna av olika arter som skaffas vara tillräckligt höga så att fisket kan anses bedrivas i näringsverksamhet. HaV kommer att behöva godkänna överlåtelser av fiskerättigheter.

4.7 Kvotbyten med utlandet

Enligt EU-rätten har medlemsstaterna möjlighet att byta hela eller delar av de fiskemöjligheter som tilldelats medlemsstaterna, vilket är en möjlighet för att kunna uppfylla målet i den gemensamma fiskeripolitiken⁴⁰ om att skapa förutsättningar för att göra yrkesfisket och tillhörande verksamheter, som exempelvis beredningsindustrin, mer ekonomiskt bärkraftiga och konkurrenskraftiga. Sverige använder sig av denna möjlighet, främst inom det pelagiska fisket, och genomför sådana kvotbyten med andra medlemsstater och tredje land, till exempel med anledning av att det kan föreligga en begränsande kvotsituation för Sverige nationellt sett eller för att en eller flera enskilda fiskelicensinnehavare har ett behov av mer kvantitet av en viss kvot. Ett kvotbyte med utlandet förutsätter att den andra parten har tillgång till önskad kvot samt är villig att genomföra ett byte mot en andel av en annan kvot.

Oavsett om kvotbytet sker på HaV:s initiativ eller för att ett enskilt fiskefartyg vill byta till sig ytterligare kvantiteter från andra länder sker bytet alltid först på nationell nivå. Det innebär att när ett enskilt fiskefartyg tar initiativ till ett kvotbyte måste kvotbytet först godkännas av HaV som genomför bytet på nationell nivå, vilket också innebär att den svenska totalkvoten justeras utifrån tillbytt kvantiteter. Först därefter regleras fiskelicensinnehavarens kvantiteter i kilogram/ton för den aktuella förvaltningsperioden (normalt sett ett kalenderår).

Analys och synpunkter vid dialog

Av 5 § i lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter framkommer det att hänsyn ska tas till tillgänglig svensk kvot när koncentrationsnivåer beräknas. Denna tillämpning kan dock komma att innebära svårigheter i det demersala fisket när utlandsbyten genomförs. Inom det pelagiska fisket så beräknas koncentrationsnivån gemensamt på samtliga pelagiska arter medan förslaget för det demersala systemet är att koncentrationsnivåerna ska fastställas per kvot (se avsnitt 4.5).

Vid de tillfällen Sverige, genom en fiskelicensinnehavare, byter bort delar av en demersal kvot så kommer det påverka övriga licensinnehavare genom att koncentrationsnivån i kilogram/ton blir

⁴⁰ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) nr. 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.](#)

lägre. Som exempel på detta kan nämnas att om kvoten för torsk i Skagerrak uppgår till 100 ton och koncentrationsnivån är på tio procent så innebär det att en licensinnehavare maximalt under året kan inneha fiskemöjligheter motsvarande 10 ton. Om en licensinnehavare byter bort 5 ton av sin tilldelning av torsk till utlandet så hamnar den nya koncentrationsnivån istället på 9,5 ton ($95 \cdot 0,1$). Om en annan licensinnehavare innehar fiskemöjligheter på 9,9 ton kommer bytet innebära att dennes tilldelning av kvoten hamnar ovanför den nya koncentrationsnivån.

I dialogen med näringen har det lyfts att om Sverige, genom en fiskelicensinnehavare, byter bort demersala kvoter så ska bytet endast kunna beviljas om det innebär att någon annan licensinnehavare inte hamnar ovanför en ny koncentrationsnivå. Detta alternativ innebär dock mindre bytesmöjligheter och innebär en högre administrativ börda för HaV.

Förslag och motivering

HaV anser att det demersala fisket ska ha samma möjlighet till utlandsbyten som det pelagiska fisket. Sådana byten under året ska inte påverka vad koncentrationsnivåerna motsvarar i kvantitet i kilogram/ton, när det gäller det demersala fisket. Koncentrationsnivåerna kommer alltså att baseras på den del av den till Sverige tilldelade kvoten som HaV gör tillgänglig för individuell fördelning. Koncentrationsnivån för en kvot ska därmed inte räknas om vid varje utlandsbyte, utan justeringar av koncentrationsnivån kommer endast göras vid exempelvis extratilldelningar av kvot från EU under förvaltningsperioden (exempelvis genom överföring av sparad kvantitet från föregående kvotår) eller eventuella överföringar från kustkvoterna till systemet. En fiskelicensinnehavares inbyte av kvantiteter från utlandet får heller inte leda till att någon får inflytande över fiskemöjligheter som överskrider en eller flera koncentrationsnivåer. Detta kräver ändring i lagen om överlåtbara fiskerättigheter (se vidare avsnitt 6).

HaV anser att utlandsbyten endast ska kunna tillåtas om de inte strider mot landningsskyldigheten. Det ska inte vara möjligt att byta bort en kvot som kan anses vara begränsande inom svenskt demersalt fiske och därför behöver finnas tillgänglig för våra egna fiskare.

5 Insamling av information om priser på överlåtelse

Enligt uppdragsbeskrivningen ska HaV analysera hur information om priser på överlåtelse kan samlas in och användas för uppföljning av ett system med överlåtbara fiskerättigheter och i det sammanhanget särskilt belysa intresset av transparens och eventuella behov av sekretess.

HaV har i tidigare regeringsuppdrag⁴¹ föreslagit att myndigheten, i samband med införande av ett system med demersala fiskerättigheter, ska ges möjlighet att samla in prisuppgifter på överlåtelse av fiskerättigheter och fiskemöjligheter. HaV har idag inget bemyndigande att samla in sådana prisuppgifter.

SLU AgriFood Economics Centre har till detta uppdrag bidragit med en rapport som syftar till att ge en bättre bild och förståelse för vad insamling av prisuppgifter, kopplat till överlåtelse av fiskerättigheter och fiskemöjligheter, bidrar med samt hur insamling av prisuppgifter kan genomföras. Nedan återges några av de viktigaste slutsatserna i deras analys och rapporten finns att läsa i sin helhet i bilaga 3.

En anledning till att samla in priser på överlåtelse är att de kan användas för att utvärdera och förbättra system med fiskerättigheter och annan fiskeriförvaltning. Priser på överlåtelse

⁴¹ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

signalerar hur aktiva fiskare själva bedömer dagens och framtida lönsamhet i fisket. När det gäller överlåtelse av årliga fiskemöjligheter speglar priset den vinst som fiskaren förväntar sig under året, medan priser för överlåtelse av fiskerättigheter speglar förväntade vinster i framtiden. Stigande priser är ett tecken på förbättrad lönsamhet och att aktiva fiskare är optimistiska om fiskets framtidsutsikter.

En ytterligare anledning att samla in prisuppgifter på fiskerättigheter och fiskemöjligheter är att det kan bidra till att få till en välfungerande marknad om de redovisas offentligt. För fiskare minskar kostnaderna att sälja och köpa fiskerättigheter och fiskemöjligheter om priser finns lättillgängliga. Detta underlättar för fiskare att besluta om vilka fisken de ska ägna sig åt. Information om vad andra fiskare är villiga att betala för fiskerättigheter underlättar också beslut om att sälja eller köpa. Det kan exempelvis hjälpa en fiskare att avgöra om det är mest lönsamt att köpa fiskemöjligheter för bifångster eller om det är bättre att ändra fiskemönster och/eller fiskeredskap för att istället undvika bifångsterna.

I sin rapport lyfter SLU Agrifood även andra anledningar till att samla in prisuppgifter. Dessa inkluderar exempelvis utvärdering av effekter av andra förvaltningsåtgärder inom och utanför fisket, underlag till diskussioner om ekonomisk kompensation för intrång i möjligheter att bedriva fiske, reglering av bifångster samt uppföljning av olovliga utkast.

SLU Agrifood belyser potentiella problem med för lite och otillförlitliga data. Om antalet överlåtelse är få riskerar prisuppgifter att bli mindre informativa eftersom enskilda observationer då får stort genomslag, exempelvis vid ett generationsskifte inom familjen eller överlåtelse inom samma företagskoncern. Om ett system innehåller olika begränsningar i överlåtelse innebär det en uppdelning i olika delmarknader, vilket påverkar antalet observationer.

Rapporten visar vidare att insamling av prisuppgifter görs i flera länder, men långt ifrån alla. Insamlingen görs på olika sätt. Priserna görs ofta tillgängliga offentligt men utan att de går att koppla till enskilda företag. Litteraturen innehåller även rekommendationer för insamling av prisuppgifter, till exempel vikten av kvalitetskontroll, att uppgifter samlas in för både fiskerättigheter och fiskemöjligheter och att informationen görs tillgänglig på en så disaggregerad nivå som möjligt utan att bryta mot eventuell sekretess. I sina slutsatser lyfter SLU Agrifood att kvalitets-säkring är viktigt och att det kan vara av intresse att även samla in information som kan påverka priset för överlåtelse, till exempel om överlåtelse sker inom samma företag eller verksamhet.

Förslag, motivering och sekretessfrågor

HaV saknar idag mandat att samla in uppgifter om priser för överlåtelse. Inför det pelagiska systemets införande år 2009 uttryckte dåvarande Jordbruksdepartementet att det inte fanns någon skyldighet eller behov för de yrkesfiskare som överlät fiskerättigheter att redovisa priset på överlåtelse till dåvarande Fiskeriverket.⁴²

Baserat på slutsatser i tidigare regeringsuppdrag och med stöd av den rapport som tagits fram av SLU AgriFood (och Luleå Tekniska Universitet i tidigare regeringsuppdrag⁴³) bedömer HaV att det är viktigt att prisuppgifter för fiskemöjligheter och fiskerättigheter samlas in. Rent praktiskt skulle insamlingen kunna göras med hjälp av myndighetens e-tjänst för överlåtelse, Fiskerätt. I samband med ansökan om överlåtelse i Fiskerätt skulle det även kunna finnas krav på att lämna uppgifter om pris/ kilogram samt ange om överlåtelse görs mellan två fartyg som tillhör samma

⁴² [Ds 2008:45, Överlåtbara fiskerättigheter](#), sidan 65.

⁴³ [Uppdrag att analysera faktorer att beakta i system med överlåtbara fiskerättigheter](#) (HaV, 2023).

verksamhet. Prisuppgifter om överlåtelser skulle sedan, efter en kvalitetsgranskning, kunna redovisas i en sammantagen form på HaV:s hemsida. Detta skulle bidra till ökad transparens med de övriga nyttor som diskuterats ovan, samtidigt som det inte ska vara möjligt att se vad en enskild aktör har betalat eller mottagit för en överlåtelse.

I HaV:s verksamhet är 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämplig⁴⁴. Sekretess gäller enligt bestämmelsen bland annat i en statlig myndighets verksamhet som består av tillståndsgivning med avseende på handel eller näringslivet i övrigt för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

Det är HaV:s bedömning att denna bestämmelse kommer att omfatta prisuppgifter som lämnas till myndigheten i samband med ansökan om överlåtelse av fiskerättigheter och fiskemöjligheter. Tillstånd till överlåtelser krävs för att denna ska få genomföras och uppgiften om pris har därmed lämnats i samband med tillståndsgivning. Om uppgifterna kan sekretessbeläggas med stöd av bestämmelsen får avgöras från fall till fall men HaV bedömer att uppgifterna typiskt sett får anses vara sådana att det kan antas att de enskilda lider skada om uppgiften röjs.

6 Förslag på nödvändiga författningsändringar

Enligt uppdragsbeskrivningen ska HaV lämna de nödvändiga förslag till författningsändringar som krävs för att kunna implementera förslagen till utformning av ett fördelningssystem med överlåtbara fiskerättigheter i det demersala fisket. I detta avsnitt redovisas därför förslag till ändringar i lagen och förordningen om överlåtbara fiskerättigheter⁴⁵, med tillhörande motiveringar. Eftersom nuvarande skrivningar i lag och förordning är anpassade för fisket efter pelagiska arter behöver den kompletteras och anpassas till det demersala fisket i enlighet med förslagen i denna rapport. I uppdraget anges att de grundläggande villkoren som gäller för överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske så långt som möjligt bör bibehållas för att säkerställa fortsatt förutsägbarhet för berörda företag. Det enda förslag på författningsändring som bedöms påverka det pelagiska fisket gäller insamlandet av prisuppgifter för överlåtelser.

År 2014 infördes ändringar i lagen om överlåtbara fiskerättigheter. Av förarbetena framgår att lagen inte längre endast avser det yrkesmässiga pelagiska fisket. Genom ändringarna anpassades bestämmelserna till det då föreslagna nya fiskelicenssystemet samt till förslaget att överlåtbara fiskerättigheter i framtiden även ska kunna avse annat fiske än det pelagiska fisket.⁴⁶

Lag (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter

Inledande bestämmelser

<p>1 § Denna lag syftar till att främja att fartygsstrukturen i den svenska fiskeflottan medverkar till att bevara fiskeresurserna och till ett fiske som i övrigt är hållbart i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.</p>	<p>1 § Denna lag syftar till att främja <i>en svensk fiskeflotta som</i> medverkar till att bevara fiskeresurserna och till ett fiske som i övrigt är hållbart i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.</p>
---	---

⁴⁴ Se 9 § [offentlighets- och sekretessförordningen \(2009:641\)](#) och punkten 24 i bilagan till förordningen.

⁴⁵ [Lag \(2009:866\) om överlåtbara fiskerättigheter](#) och [Förordning \(2009:867\) om överlåtbara fiskerättigheter](#).

⁴⁶ [Proposition 2013/14:184, Ändringar i fiskelagen](#), sidan 111.

Motivering till ändring:

Enligt uppdragsbeskrivningen ska ett system med överlåtbara fiskerättigheter i demersalt fiske bidra till en anpassning av fiskekapaciteten till tillgängliga fiskemöjligheter, bättre förutsägbarhet och lönsamhet för företagen samt bättre förutsättningar för investeringar i modern och mer miljövänlig teknik. Samtidigt ska systemet möjliggöra att särskild hänsyn tas till småskaligt kustnära fiske och regional spridning, samt möjligheter att bibehålla och stärka fiskerinäringens värdekedjor regionalt och lokalt.

När det pelagiska systemet med överlåtbara fiskerättigheter började gälla år 2009 var syftet att fartygsstrukturen i den svenska fiskeflottan i det yrkesmässiga pelagiska fisket skulle ändras och medverka till att bevara fiskeresurserna och leda till ett i övrigt ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende hållbart fiske. Tanken var även att pelagiska fiskare, som inte fått lönsamhet i sin verksamhet, skulle hitta en lönsam väg ut ur fisket genom att kunna sälja sina fiskerättigheter och utan offentlig finansiering genom skrotningsbidrag. Även beredningsindustrin skulle få förbättrade möjligheter att planera sin verksamhet i och med att de genom avtal med enskilda fiskeföretag skulle kunna få dem att anpassa sitt fiske efter beredningsindustrins behov.

I samband med att lagen år 2014 ändrades infördes en möjlighet att kunna utöka systemet med överlåtbara fiskerättigheter till att omfatta även andra arter än pelagiska.⁴⁷ Beträffande det pelagiska fisket kan syftet anses vara uppnått eftersom denna del av den svenska fiskeflottan har genomgått en strukturomvandling och lönsamheten är god.

Den demersala fiskeflottan har ett visst behov av strukturrationalisering för att anpassa fiskekapaciteten till tillgängliga fiskemöjligheter, framförallt inom räkfisket i Skagerrak och Kattegatt. HaV anser dock att det primära syftet med lagen inte bör vara strukturrationalisering utan att det fiske som bedrivs är hållbart i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. För att uppnå detta är det därför viktigt med en flotta som är i balans med de marina resurserna. En flotta som är i balans med resursen skapar också, i rätt kombination med förvaltningens övriga verktyg, bättre förutsättningar för efterlevnad av landningsskyldigheten.

HaV föreslår därför att formuleringen ändras så att syftet inte fokuserar på ändrad fartygsstruktur. Nuvarande skrivningar om att fiskeflottan ska medverka till att bevara fiskeresurserna och att lagen syftar till ett fiske som i övrigt är hållbart i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende är fortsatt relevanta och bör vara kvar.

---

⁴⁷ SFS 2014:1025. [Proposition 2013/14:184, Ändringar i fiskelagen](#), sidan 96f.

<p>2 § I denna lag betyder</p> <p>1. fiskelicens: ett sådant tillstånd för användning av fiskefartyg som avses i artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006, och</p> <p>2. nationell fiskekvot: den kvot som i fråga om fiske är tillgänglig för fördelning till svenska fartyg enligt EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.</p>	<p>2 § I denna lag betyder</p> <p>1. fiskelicens: ett sådant tillstånd för användning av fiskefartyg som avses i artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006, och</p> <p>2. nationell fiskekvot: den kvot som i fråga om fiske är tillgänglig för fördelning till svenska fartyg enligt EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.</p> <p>3. <i>pelagiskt fiske: fiske efter de arter som lever i den fria vattenmassan såsom sill, skarpsill, makrill, taggmakrill, blåvitling och tobis.</i></p> <p>4. <i>demersalt fiske: fiske efter de arter som lever nära havsbotten såsom torsk, gråsej, kolja, vitling, havskräfta och nordhavsräka.</i></p> <p>5. <i>fysisk eller juridisk person med inflytande: fiskelicensinnehavare, fiskefartygets ägare eller företrädare för fysisk eller juridisk person som innehar fiskelicensen eller äger en andel av fiskefartyget och därmed har påverkan på företaget.</i></p>
--	---

Motivering till ändring:

Det behöver tydliggöras att lagen ska gälla två olika typer av fiskerier; pelagiskt fiske som sker i den fria vattenmassan och demersalt fiske som sker nära havsbotten.

HaV föreslår också att det införs en definition av vad som avses med fysisk eller juridisk person med inflytande. Anledningen är HaV:s förslag om att koncentrationsnivån för demersala fiskerättigheter inte ska beräknas per fiskelicensinnehavare utan genom att beakta vilka fartyg en fysisk eller juridisk person har inflytande över och därmed påverkan över företagen, se vidare nedan i motiveringen för 5 a §.

Fiskerättigheter

<p>3 § Av den del av den nationella fiskekvoten som görs tillgänglig för fiske genom individuella kvoter får Havs- och vattenmyndigheten för en innehavare av fiskelicens bestämma en överlåtbar andel (fiskerättigheter). Andelens storlek ska fastställas med ledning av omfattningen av fiskelicensinnehavarens tidigare fiske under en referensperiod.</p>	<p>3 § Av den del av den nationella fiskekvoten som görs tillgänglig för fiske genom individuella kvoter får Havs- och vattenmyndigheten för en innehavare av fiskelicens bestämma en överlåtbar andel (fiskerättigheter). Andelens storlek ska fastställas med ledning av omfattningen av fiskelicensinnehavarens tidigare fiske under en referensperiod.</p> <p><i>För de fiskelicensinnehavare inom demersalt fiske som inte bedrivit fiske under en referensperiod ska andelens storlek istället fastställas av Havs- och vattenmyndigheten.</i></p> <p><i>Havs- och vattenmyndigheten får under fiskerättigheters giltighetstid reducera fiskerättigheten i syfte att ge till dem som beviljas nyetablering. Detta ska endast vara möjligt i den mån den allmänna tillgången på fisk tillåter det.</i></p>
---	--

Motivering till ändring:

Nuvarande fördelningsmodell för räkfisket i Skagerrak och Kattegatt baseras idag på antalet aktiva månader under referensperioden 2011–2014 och fartygets ransonsklass i det system som fanns på plats före fördelningen med individuella årliga fiskemöjligheter år 2017. Denna modell, som skiljer sig från övriga segment där fångsthistoriken för åren 2011–2014 används, togs fram gemensamt av de fiskare som bedrev detta fiske. Fördelningsmetodiken gynnade generellt de mindre fartygen i längd.

Efter det demersala systemets införande år 2017 har vissa tillståndshavare med god fångsthistorik under referensperioden framfört att de anser att de blivit missgynnade med den fördelningsmodell som beslutades. Nuvarande fördelningsmodell har medfört en utjämnande effekt, som gynnat flertalet av de mindre fartygen i längd eftersom de fått högre tilldelning än vad de historiskt sett hade fiskat under referensperioden. För att få till en bättre fördelning, där tilldelningen bättre reflekterar hur fisket faktiskt bedrivs, föreslår HaV att fördelningsmodellen för räkfisket ändras på så sätt att större andel av fördelningsnyckeln baseras på nuvarande modell och en mindre andel på historisk infiskning under referensperioden 2011–2014.

I det nuvarande årliga systemet är det möjligt att inför varje fiskeår söka olika typer av fisketillstånd för nyetablering. Sedan år 2017 är det främst nya fisketillstånd för havskräfta med bur som beviljats mot bakgrund av att beståndssituationen för havskräfta varit god och bifångsterna som fångas inom detta fiske är låga. Eftersom dessa fiskare saknar fångsthistorik med det aktuella redskapet under referensperioden 2011–2014 har det årligen beslutats vilken tilldelning av fiskemöjligheter de ska få.

HaV föreslår att de som har etablerats inom systemet från år 2017 och framåt ska beviljas fiskerättigheter och att storleken på dessa ska utgå från en princip som har använts för att

beräkna de årliga tilldelningarna av fiskemöjligheter till dessa fiskelicensinnehavare. Denna princip innebär att tilldelningen utgår från nivån på redan etablerade licensinnehavares tilldelning av olika arter inom det fisket. Mer specifikt så utgår beslutet om tilldelning till de nyetablerade från en rangordning, från lägst till högst, av etablerade tillståndshavares fördelningsnyckel under referensperioden 2011–2014 och det aktuella årets kvot. Tilldelningen ska motsvara den tilldelning som den tillståndshavare inom den nedre tionde percentilen av tillståndshavare enligt rangordningen ovan får som högst. Detta innebär en högre tilldelning jämfört med vad de redan etablerade tillståndshavarna får som lägst, men inom den nedre tionde percentilen. Det bör noteras att förslaget om minsta grundtilldelning⁴⁸ kan innebära att berörda licensinnehavare lyfts till denna nivå.

Av uppdraget framkommer att förslaget ska innefatta särskilda åtgärder för att underlätta nyetablering. HaV föreslår därför att det ska vara möjligt att överföra andelar från etablerade tillståndshavare för att använda till nyetableringar, men endast inför en sådan förvaltningsperiod (normalt sett ett kalenderår) när tillgången på fisk tillåter det. Det kommer då överföras lika stor andel från samtliga fartyg.

Överlåtelse av fiskerättigheter

<p>5 § En fiskelicensinnehavare får ha fiskerättigheter för högst två fartyg samtidigt.</p> <p>En fiskelicensinnehavares innehav av fiskerättigheter får motsvara högst tio procent av den del av den nationella fiskekvoten som görs tillgänglig för fiske genom individuella kvoter.</p> <p>Om det finns särskilda skäl, får Havs- och vattenmyndigheten godkänna en överlåtelse trots att fiskelicensinnehavaren efter förvärvet har ett större innehav av fiskerättigheter än vad som är tillåtet enligt första och andra styckena.</p>	<p>5 § En fiskelicensinnehavare får ha <i>pelagiska</i> fiskerättigheter för högst två fartyg samtidigt.</p> <p>En fiskelicensinnehavares innehav av <i>pelagiska</i> fiskerättigheter får motsvara högst tio procent av den del av den nationella fiskekvoten som görs tillgänglig för fiske genom individuella kvoter.</p> <p>Om det finns särskilda skäl, får Havs- och vattenmyndigheten godkänna en överlåtelse trots att fiskelicensinnehavaren efter förvärvet har ett större innehav av fiskerättigheter än vad som är tillåtet enligt första och andra styckena.</p>
--	--

Motivering till ändring:

Eftersom HaV föreslår att det i en ny 5 a § införs andra regler gällande koncentrationsnivåer av demersala fiskerättigheter än vad som gäller innehav av pelagiska fiskerättigheter bör nuvarande 5 § ändras för att tydliggöra att bestämmelsen endast gäller för pelagiskt fiske.

⁴⁸ Se vidare avsnitt 4.3.4.

Förslag till ny paragraf, 5 a §

	<p>5 a § <i>En fysisk eller juridisk person med inflytande får genom fiskelicensinnehav ha demersala fiskerättigheter och fiskemöjligheter som tillsammans högst får motsvara följande procentandelar av den del av den till Sverige tilldelade nationella fiskekvoten som görs tillgänglig för fiske genom individuella kvoter.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Havskräfta i Skagerrak och Kattegatt, 7 procent. 2. Torsk i Skagerrak, 10 procent. 3. Kolja i Skagerrak och Kattegatt, 17 procent. 4. Nordhavsräka i Skagerrak och Kattegatt, 12 procent. 5. Vitling i Skagerrak och Kattegatt, 11 procent. 6. Gråsej i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön, 11 procent. <p><i>Om det finns särskilda skäl, får Havs- och vattenmyndigheten godkänna en överlåtelse trots att fiskelicensinnehavaren efter förvärvet har ett större innehav av fiskerättigheter och fiskemöjligheter än vad som är tillåtet enligt första stycket.</i></p>
--	--

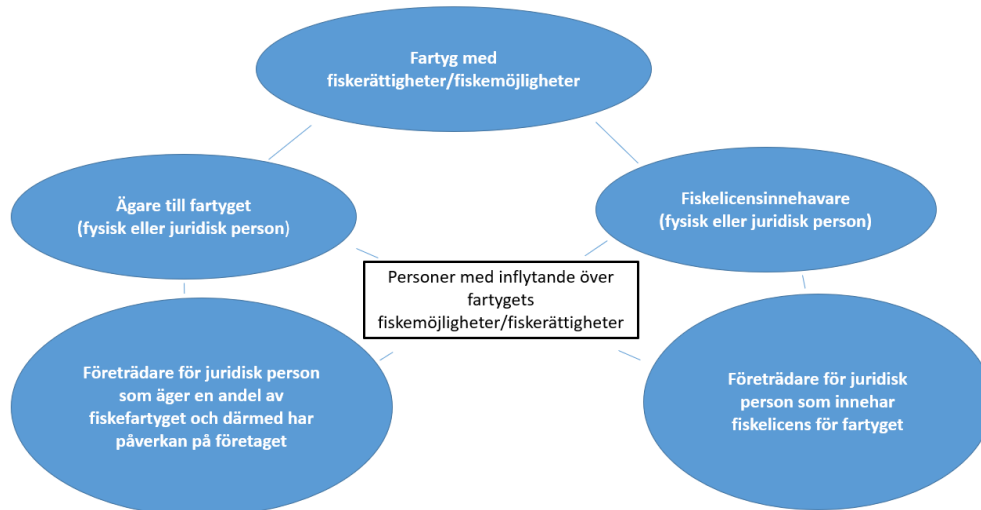
Motivering till ändring:

Nuvarande skrivningar i lagen vad gäller bestämmelserna om högsta tillåtna innehav av fiskerättigheter (koncentrationsnivåer) är utformade för det pelagiska fisket och är inte lämpliga för det demersala fisket. Inom dagens årliga demersala system finns koncentrationsnivåer per kvot och inte för samtliga kvoter gemensamt som inom det pelagiska fisket. I det demersala fisket på västkusten bedrivs ofta ett blandfiske, samtidigt som kvoternas storlek skiljer sig mycket åt, varför separata koncentrationsnivåer för de olika kvoterna är lämpligare i det demersala fisket.

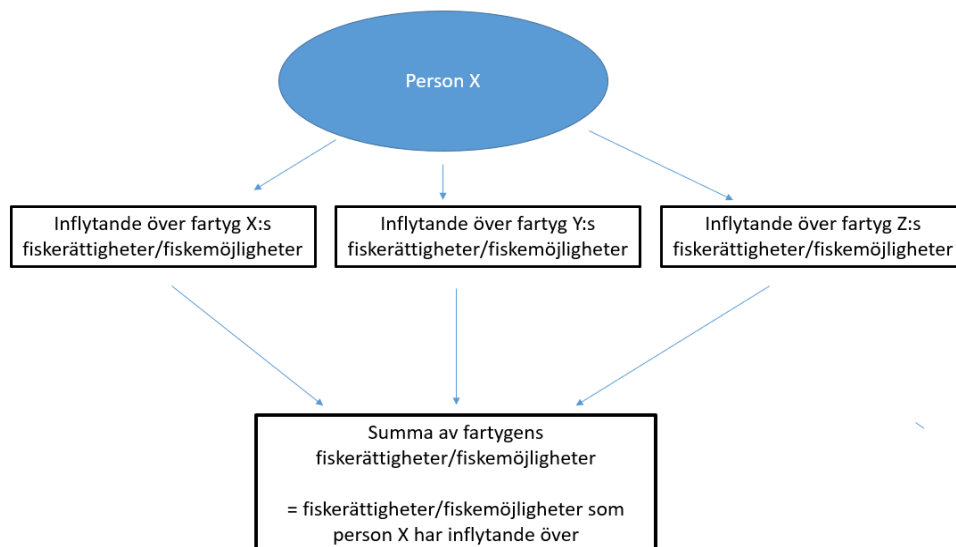
För att undvika koncentration av fiskerättigheter till ett fåtal aktörer föreslår HaV att en fysisk eller juridisk person inte får ha inflytande över fiskerättigheter och fiskemöjligheter som tillsammans överstiger de koncentrationsnivåer som nämns ovan. Med fiskemöjligheter avses de fångstmängder som en tillståndshavare under aktuell förvaltningsperiod helt eller delvis får överlåta till en annan fiskelicensinnehavare. HaV:s föreskrifter ger möjlighet att beakta inflytande vid beräkning av koncentration av fiskemöjligheter i det nuvarande systemet, vilket föreslås ska göras även i ett system med demersala fiskerättigheter. Utöver fiskelicensinnehavaren kan det finnas andra personer som har inflytande över ett fartygs fiskemöjligheter, vilket illustreras nedan i figur 2. Med inflytande avses en fysisk person som har inflytande över fiskerättigheter genom att denne är licensinnehavare på ett fiskefartyg, är ägare till ett fiskefartyg, har andelar i en juridisk person kopplad till ett fiskefartyg, har inflytande över en person som är ägare eller licensinnehavare på ett fiskefartyg eller på annat sätt har inflytande över fiskerättigheter. Vid beräkning av koncentration av demersala fiskerättigheter ska därför hänsyn tas till inflytande på

så sätt att samtliga fiskerättigheter som en person på olika sätt har inflytande över beaktas (se figur 3). Någon begränsning i antalet fartyg som en fiskelicensinnehavare får ha fiskerättigheter för bedöms inte vara nödvändigt i demersalt fiske.

Figur 2: Personer med inflytande över ett fartyg med fiskerättigheter och fiskemöjligheter.

Figur 3: Fiskerättigheter och fiskemöjligheter som en person har inflytande över.

HaV anser att begränsningen i överlåtelser mellan de två grupperna i räkfisket i Skagerrak och Kattegatt, som finns i nuvarande årliga system, har uppfyllt sitt syfte att bevara de "mindre" räkfartygen. Det föreslås att det ska finnas en begränsning för vilka räkfartyg som kan överlåta fiskerättigheter och fiskemöjligheter mellan varandra, men det ska vara möjligt att ta bort begränsningen för överlåtelser av fiskemöjligheter under förvaltningsperioden om vissa sedan tidigare givna förutsättningar är uppfyllda. Räkfisket föreslås fortsatt omfattas av två grupper men fler fartyg bör ingå i den grupp som idag kallas "ransonsklass D-E" så att möjligheter till överlåtelser av fiskerättigheter inom denna mindre grupp i antal kan utökas. Förslaget är också att grupperna såsom idag ska omfattas av olika koncentrationsnivåer, där 12 procent ska gälla för gruppen med de generellt sett mer aktiva fartygen (ransonsklass D-E) och 8 procent för gruppen med de generellt sett mindre aktiva fartygen (ransonsklass A-C). Den lägre procentsatsen på 8 procent för den ena gruppen kommer att regleras i HaV:s föreskrifter. Det är myndighetens

bedömning att bemyndigandet i nuvarande 2 § punkten 3 i förordningen (2009:867) om överlåtbara fiskerättigheter, som ger HaV möjlighet att meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av lagen, kommer möjliggöra för myndigheten att föreskriva om lägre koncentrationsnivå för den ena gruppen.

Demersalt fiske föreslås få samma möjlighet till kvotbyten med utlandet som det pelagiska fisket har. Det föreslås samtidigt att sådana byten under året inte ska påverka vad koncentrationsnivåerna motsvarar i kvantitet i kilogram/ton, när det gäller demersalt fiske. Koncentrationsnivån för en kvot ska därmed inte räknas om vid varje utlandsbyte utan baseras på den del av den till Sverige tilldelade kvoten som HaV gör tillgänglig för individuell fördelning. Justeringar av koncentrationsnivån kommer endast göras vid exempelvis extratilldelningar av kvot från EU under förvaltningsperioden (exempelvis genom överföring av sparad kvantitet från föregående kvotår) eller eventuella överföringar från kustkvoterna till systemet. En fiskelicensinnehavares inbyte av kvantiteter från utlandet får heller inte leda till att någon får inflytande över fiskemöjligheter som överskrider en eller flera koncentrationsnivåer.

Bemyndigande

<p>9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hur fiskerättigheterna ska beräknas, <i>och</i> 2. grunderna för fördelningen av indragna fiskerättigheter. <p>Regeringen får meddela föreskrifter om vilka fiskarter som fiskerättigheter får bestämmas för.</p>	<p>9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hur fiskerättigheterna ska beräknas, 2. grunderna för fördelningen av indragna fiskerättigheter, 3. <i>minsta tillåtna innehav av kvoter för att få påbörja en fiskeresä med ett specifikt redskap, och</i> 4. <i>insamling och sammanställning av prisuppgifter för fiskerättigheter och fiskemöjligheter.</i> <p>Regeringen får meddela föreskrifter om vilka fiskarter som fiskerättigheter får bestämmas för.</p>
---	---

Motivering till ändring:

HaV föreslår att det ska införas ett krav på så kallad adekvat kvottäckning. Med adekvat kvottäckning avses ett krav på en minstanivå av kvoter som en tillståndshavare behöver ha individuellt för att få fiska med ett visst redskap. Hamnar tillståndshavaren under den nivån så får fiske inte längre bedrivas med det redskapet eller tas med ombord på en fiskeresä.

Mot bakgrund av att det inom det demersala trålfisket fångas olika arter och att olika redskap används inom det demersala trålfisket finns det olika slags fisketillstånd. Att behålla samtliga fisketillstånd i ett system med demersala fiskerättigheter skulle innebära en tröghet i systemet, bland annat eftersom det skulle behöva kombineras med begränsningar i hur överlåtelser mellan de olika redskapskategorierna får göras. Dessa begränsningar skulle kunna leda till olika inlåsnings- och risk för oklara överenskommelser och bulvanförhållanden. Det skulle även kunna innebära en minskad möjlighet för befintliga fiskare att anpassa och diversifiera sitt fiske eftersom de i många fall är "låsta" till antingen kräft-, fiskfiske eller räkfiske. Dessutom skulle det innebära en minskad möjlighet för nya unga fiskare att kunna utveckla sina verksamheter. HaV föreslår

därför att det införs ett krav på adekvat kvottäckning, för att motverka ökad fiskeansträngning med mindre selektiva redskap, när detta behövs utifrån den individuella kvotsituationen hos en tillståndshavare. För att regeringen eller HaV ska kunna fastställa nivåer för minsta tillåtna innehav av kvoter för att få påbörja en fiskeresor med ett specifikt redskap krävs ett bemyndigande.

Det finns flera skäl till att samla in priser på överlåtelse; dels kan priserna användas för att utvärdera och förbättra systemet med fiskerättigheter och annan fiskeriförvaltning, dels kan priserna minska transaktionskostnaderna för fiskenäringen och öka systemets transparens. Priser för överlåtelse av fiskemöjligheter och fiskerättigheter är en viktig variabel i många utländska studier av samhällsekonomiska analyser av effekter av ITQ-system och kan även användas för att utvärdera andra delar av förvaltningen. HaV föreslår därför att det införs ett bemyndigande för att möjliggöra att prisuppgifter kan samlas in för både pelagiska och demersala fiskerättigheter och fiskemöjligheter.

Förordning (2009:867) om överlåtbara fiskerättigheter

<p>1 a § Fiskerättigheter får bestämmas för arterna sill, skarpsill, makrill, taggmakrill, blåvitling och tobis.</p>	<p>1 a § Fiskerättigheter får bestämmas för arterna sill, skarpsill, makrill, taggmakrill, blåvitling, tobis, <i>torsk, gråsej, kolja, vitling, havskräfta och nordhavsräka.</i></p>
---	---

Motivering till ändring:

Flera demersala arter behöver inkluderas i förordningen. Det demersala systemet omfattar idag arterna torsk, gråsej, kolja, vitling, havskräfta och nordhavsräka.

Liksom i nuvarande system med årliga fiskemöjligheter kommer utgångspunkten vara att målarter och kvoterade arter som är eller kan komma att bli begränsande ska fördelas individuellt med fiskerättigheter. Det kan därför bli aktuellt att lägga till ytterligare arter framöver om förutsättningarna ändras. Sådant behov skulle exempelvis kunna uppstå om någon kvot som idag inte är fördelad blir begränsande eller om det tillkommer nya TAC:er som kan komma att bli begränsande.

<p>2 § Havs- och vattenmyndigheten får i fråga om lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter meddela</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. föreskrifter om hur fiskerättigheter ska beräknas, 2. föreskrifter om grunderna för fördelningen av indragna fiskerättigheter, och 3. de föreskrifter som behövs för verkställigheten av lagen. 	<p>2 § Havs- och vattenmyndigheten får i fråga om lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter meddela</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. föreskrifter om hur fiskerättigheter ska beräknas, 2. föreskrifter om grunderna för fördelningen av indragna fiskerättigheter, 3. <i>föreskrifter om minsta tillåtna innehav av kvoter för att få påbörja en fiskeresor med ett specifikt redskap,</i> 4. <i>föreskrifter om insamling och sammanställning av prisuppgifter för fiskerättigheter och fiskemöjligheter,</i> och 5. de föreskrifter som behövs för verkställigheten av lagen.
--	--

Innan Havs- och vattenmyndigheten meddelar föreskrifter enligt första stycket 1 och 2 ska den höra Statens jordbruksverk.	Innan Havs- och vattenmyndigheten meddelar föreskrifter enligt första stycket 1 och 2 ska den höra Statens jordbruksverk.
---	---

Motivering till ändring:

HaV anser att det är lämpligt att närmare regler om adekvat kvottäckning samt insamling och sammanställning av prisuppgifter för fiskerättigheter och fiskemöjligheter beslutas på myndighetsnivå.

7 Beskrivning av bifogade konsekvensutredningar

Enligt uppdragsbeskrivningen ska förslagets konsekvenser beskrivas enligt kraven i 14-15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Vidare ska konsekvenserna för fiskerinäringen och miljön särskilt belysas. HaV ska dessutom analysera förslagets eventuella effekter på regelefterlevnaden, inklusive efterlevnaden av landningsskyldigheten, inom de aktuella fiskena och vid behov föreslå lämpliga kontrollåtgärder. HaV ska särskilt redovisa om och hur föreslagna författningsändringar kan påverka det befintliga systemet med överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske. De grundläggande villkoren som gäller för överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske bör så långt som möjligt bibehållas för att säkerställa fortsatt förutsägbarhet för berörda företag.

Kraven i de ovan nämnda paragraferna i kommittéförordningen⁴⁹ innebär bland annat att förslagets samhällsekonomiska konsekvenser ska redovisas samt att förslagets effekter för sysselsättning och arbetsförutsättningar för små företag och konkurrensförhållanden ska anges. Det framgår även att konsekvenserna ska anges på ett sätt så att de motsvarar de krav på innehåll i konsekvensutredningar som anges i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. En konsekvensutredning i enlighet med detta redovisas i bilaga 1. I enlighet med uppdragets formuleringar om att HaV dessutom ska analysera förslagets eventuella effekter på miljön och regelefterlevnaden (inklusive efterlevnaden av landningsskyldigheten) redovisas en kompletterande konsekvensutredning som behandlar dessa aspekter i bilaga 2.

När det gäller redovisning av om och hur föreslagna författningsändringar kan påverka det befintliga systemet med överlåtbara fiskerättigheter i pelagiskt fiske så beskrivs detta i avsnitt 6 ovan om föreslagna författningsändringar.

⁴⁹ **14 §** Om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, regioner, företag eller andra enskilda, ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas i betänkandet. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, ska dessa redovisas. När det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska kommittén föreslå en finansiering.

15 § Om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen, skall konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

15 a § Om ett betänkande innehåller förslag till nya eller ändrade regler, ska förslagets kostnadsräkningar och andra konsekvenser anges i betänkandet. Konsekvenserna ska anges på ett sätt som motsvarar de krav på innehållet i konsekvensutredningar som finns i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

8 Avslutande diskussion

Denna rapport redovisar HaV:s förslag till utformning av ett system med överlåtbara demersala fiskerättigheter, inklusive förslag till nödvändiga författningsändringar. Det föreslagna systemet, som i sin grundstruktur till stora delar bygger på det nuvarande årliga systemet, till exempel när det gäller kustkvoter och koncentrationsnivåer, sammanfattas i figuren nedan.

Att utforma ett fördelningssystem innebär att det är nödvändigt att göra avvägningar mellan olika mål i fiskeriförvaltningen. I förslaget till utformning ingår begränsningar som innebär att fiskerättigheter inte får lov att överlåtas från fiske med passiva redskap till trål i syfte att bibehålla en diversifierad demersal flotta där såväl bur-, garn- och trålfiske bedrivs. Begränsningen innebär även att fiskerättigheterna inte kommer koncentreras hos trålfisket som har högre bottenpåverkan, bränsleförbrukning och generellt sett får mer bifångster än exempelvis burfisket. Systemet skulle kunna innehålla ännu fler begränsningar för att styra flottans struktur och storlek. Detta skulle dock innebära större kostnader i form av minskad möjlighet till överlåtelser och därmed också minskade möjligheter till planering, ökad lönsamhet, etablering av nya fiskare och yrkesfiskets möjligheter att göra egna val. Dessa är viktiga komponenter för att uppnå en flotta i balans med tillgängliga fiskemöjligheter vilket är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart fiske ur både ett ekonomiskt och biologiskt perspektiv.

HaV har i tidigare uppdrag betonat vikten av ett fullt dokumenterat fiske för att uppnå ett biologiskt hållbart fiske, inte minst med tanke på indikationer på förekomst av olovliga utkast. Det har också framförts att införande av REM-system⁵⁰ skulle kunna vara ett sätt att bidra till det. Den nyligen reviderade kontrollförordningen⁵¹ innehåller krav på medlemsstaterna att säkerställa att fartyg med en totallängd på 18 meter eller mer, som utgör en hög risk för bristande fullgörande av landningsskyldigheten, utrustas med REM-system. En genomförandeförordning för införandet av de nya reglerna ska ännu tas fram vilket innebär att det råder osäkerhet om exakt vad det nya regelverket kommer innebära och vilka svenska fartyg som kommer omfattas av det obligatoriska kravet.

Införandet av ett system med demersala fiskerättigheter är avhängigt att HaV:s bemyndigande utökas. Då det råder osäkerhet om när, och eventuellt om, ett system med demersala fiskerättigheter kan införas råder det även osäkerhet om förutsättningarna vid tidpunkten för införandet, exempelvis hur beståndssituationen då ser ut och hur långt EU och Sverige har kommit i arbetet med genomförandet av de nya bestämmelserna i kontrollförordningen. Detaljer i delar av förslaget kan därför behöva anpassas inför införandet.

De ovan nämnda osäkerheterna påverkar samtidigt inte de föreslagna författningsändringarna, utan endast de delar av systemet som kommer regleras genom HaV:s föreskrifter. HaV anser därför att det är viktigt att regeringen går vidare med de föreslagna författningsändringarna så att ett fördelningssystem med demersala fiskerättigheter kan införas. Införande av det föreslagna systemet innebär ökat resursbehov då det bland annat ställer krav på IT-utveckling i vissa delar. Det är också viktigt att tillräckligt med tid och resurser finns för HaV att ta fram tillämpningsföreskrifterna för ett kommande system.

---

⁵⁰ Ett kontrollverktyg som omfattar kameror och sensorer ombord fartygen.

⁵¹ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning \(EG\) nr. 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar \(EG\) nr. 1967/2006 och \(EG\) 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar \(EU\) 2016/1139, \(EU\) 2017/2403 och \(EU\) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.](#)

Figur 4. Sammanfattning av förslag på utformning av system att fördela demersala fiskerättigheter.

